

קונטרס

ותקרא שמו שמואל

ששים הלכות קצרות על הלכות פורים ופסח

תמונת דירתו של הצד"ק רבי ישעי' לע זצוק"ל

להשיג הקונטרס אצל:

Rabbi S. D. Kraus
227 Rutledge St.
Brooklyn, NY 11211
718-388-5355

דפוס המעתיק

Hamatik Printing

170 Ross Street, Brooklyn, N. Y. 11211
Tel: 718-782-1391 – Fax: 718-486-5818

פתחא זעירא

קונטרס ותקרא שמו שמואל

ברוך השם אלקי ישראל אלקי צבאות יושב הכרובים שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה. זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. בנערנו ובזקינינו ביחד עם תלמידי וחסידיו רבינו, פוסק דורינו, עטרת ראשינו, כליל תפארתינו, ראש הרבנים בעירנו, מורינו ומאורינו, כבוד קדושת מרן הגה"ק גאב"ד ור"מ דקהילתינו שליט"א, מחבר שו"ת דברי שלום שבע חלקים, וספרי מנוחת שלום עה"ת ומועדים.

בהגיע עת שמחת לבו בנשואי נכדתו היקרה, הכלה הבתולה המהוללה והמושלמת, מרת **בריינדל** תחי' בת בנו הרב הגאון הגדול המפורסם, חו"ב נפלא, מורה ודאין, מרביץ תורה ויראה וחסידות, לשם ולתפארת אבותיו הקדושים מוסדי וצדיקי הדורות כש"ת מורנו הרב **רבי שמואל דוד קרויז שליט"א**, דיין ומורה צדק דקהילתינו הקדושה ומורה צדק בבית הוראה של התאחדות הרבנים דארה"ב וקנדא, בהנהלת אביו היושב ראש, אשר תבא אי"ה בקשרי הנישואין עב"ג החתן תמים למעלות הרב החו"ב בחדרי תורה מוכתר בכתר הוראה כנש"ק מגזע אראלים ותרשישים מו"ה **יואל לוי יצחק גרינוואלד שליט"א** בן הרב הגאון המפורסם לשם ולתהלה בתוך עם סגולה אבדק"ק טעטש הרב **רבי יודא יחיאל שליט"א** בן אח"ב לרבינו הגה"ק בעל ערוגת הכושם זי"ע ולמעלה בקודש מגזע הצדיקים הקדושים רבותינו מקאלוב, קאמארנא, זידיטשויב, בעלזא ועוד.

ואמרנו בלבנו, לרגל השמחה השורה בבית רבינו, ודברי הזוה"ק בפרשת פנחס נודע, וזל"ק, ומנלן דאית לון לישראל

לשתפא לקב"ה ושכינתו בחדוה דלהון, דכתיב (תהלים קמ"ט) ישמח ישראל בעושיו, ההוא חדוה דישראל לאו איהו אלא בעושיו, בעושיו בעושו מיבעי' לי', אלא אלין קב"ה ושכינתו ואביו ואמו, דאף על גב דמיתו, קב"ה אעקר לון מג"ע ואייתי לון עמי' לההוא חדוה לנטלא חולקא דחדוה עם קב"ה ושכינתו. והרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע כיוון הזוה"ק בתוך דברי רש"י (כתובות ח' ע"א), בביארו בכונת הברכה אחריתא, שהכל ברא לכבודו, שמברכים ברכה זו לאסיפת העם הנאספים שם, לגמול חסד זכר לחסדי המקום, עיי"ש, וביאר הרה"ק, שנאספים קאי על אותן הנשמות שנאספו אל עם מכבר ואינם בעולם עוד, אליהם הנכבדים הברכה מכון, ע"כ.

והנה מה נכבד עלינו, ימים המרוממים האלה בעת שהשמחה הוא במעונינו, והאבות הק' מעוה"ע משתתפים בהשמחה, ולכבודם מברכים כדברי הרה"ק הנ"ל, כדאי ונכון הוא להקביל פניהם כדבעי, ולכבדם בכבודם הראוי, ע"כ אזרנו חיל להדפיס אידרא הקונטרס הנוכחי "ותקרא שמו שמואל".

הקונטרס הנוכחי הוא הלכות פטוקות להלכות פסח והלכות פורים, וגם קצת מכתבים ובירורים, ושם הקונטרס "ותקרא שמו שמואל" על שם המקרא ותקרא שמו שמואל.

והנה אשרינו ומה טוב חלקינו, אשר חבלים נפלו לנו בנעימים, להסתופף בחצרות בית ה', בהיכלא קדישא הדין, כולל בית ישעי' דאודווארי הנושא את שם קדשו דכ"ק הרה"ק המפורסם, רבן ומטיבן של ישראל, מופה"ד, מרן ר"ר ישעי' לע מקערעסטיר זיע"א, בהתייסדת ותחת השפעת נכדו כ"ק רבינו עטרת ראשינו האב"ד שליט"א, אשר בו יושבים והוגים תלמידי חכמים אשר תורתם אומנתם, די מקדמי באשמורה בבי כנישתא, ללמוד בתוך ד' אמות של הלכה ברברביא, וברכותינו יגיע אל כל אהובינו וידידינו, תומכי ומחזיקי כוללינו, שיזכו להתברך בשפע ברכה והצלחה, אלף פעמים ככה, ובדין מצפים שגם להלאה ימשיכו בתמיכתם, לעזור ולחזק שערי תורה וחומותי' לבל יתמוטטו ח"ו, להיות מתמכין

ותקרא שמו שמואל

ה

דאורייתא, מתוך הצלחה וסייעתא דשמיא, בסבר פנים יפות, ברוח נדיבה ובידים רחבות, וערבה לה' מנחתם ופרי צדקתם, והעושר והכבוד אל מעונתם ירבצון, ויתברכו בכל מילי דמיטב.

ובצאתנו מן הקודש נברך ונתפלל לאבינו שבשמים לברך את בית רבינו בהודאה על העבר ובקשה על העתיד. ביחד עם בנו הגה"צ הדומ"ץ שליט"א, ומשפחתן הרמה כל אחד בשמו יבורך.

בנו הבכור הרב הגאון החוב"ט רבי אהרן משה ישעי' שליט"א חתן הגה"צ המפורסם אב"ד הארענדענקא שליט"א במאנטשעסטער יצ"ו עם בניו מרדכי. ישראל אברהם אלטר. יואל הי"ו.

בתו הרבנית מרת שפרה מלכה תחי' אשת הה"צ בנש"ק מו"ה יצחק האגער שליט"א בן הגה"צ המפורסם רבי אליעזר זאב שליט"א, בן כ"ק אדמו"ר מוויזניץ מאנסי שליט"א וחתן כ"ק אדמו"ר מסקווירא זי"ע בארא פארק, וי"ח הענטשא מרים. ברוך. בריינדל. אהרן משה ישעי'. אברהם יושע העשיל הי"ו.

בנו הרב הגאון החוב"ט רבי ישראל אברהם אלטר שליט"א חתן כ"ק אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א בעיה"ק ירושלים תובב"א, עם יו"ח אהרן. שפרה מלכה. פערל מירל בריינא. הענטשא מרים.

בתו הרבנית מרת הענטשא מרים תחי' אשת הה"צ בנש"ק מאיר איתמר ראזענבוים שליט"א בן הגה"צ המפורסם רבי ניסן שליט"א, בן כ"ק אדמו"ר מקרעטשעניף ירושלים שליט"א, וחתן הרה"ק אדמו"ר רבי זושא מטשערנאביל זי"ע. וי"ח חנה. משולם זושע.

בנו הרב הגאון החוב"ט רבי יואל איתמר שליט"א חתן הגה"צ המפורסם רבי יעקב האגער שליט"א בן כ"ק אדמו"ר מסערעט וויזניץ שליט"א מחיפה. וחתן כ"ק אדמו"ר מביאלא זי"ע. וי"ח פערל מלכה תחי'.

הכלה הבתולה המהוללה מרת בריינדל תחי' עם החתן הרה"ג
כנש"ק מו"ה יואל לוי יצחק גרינוואלד שליט"א בן הגה"צ אבד"ק
טעטש בן הגה"צ אבדק"ק טעטש טאראנטא, וחתן הגה"צ המפורסם
מו"ה יושע העשיל דייטש אב"ד פריימאן לאס אנדזשעלעס.

הבתולה המהוללה מרת חנה תחי'

הבחור החו"ב טובא בחדרי תורה העילוי

מו"ה מאיר בער שליט"א

הבתולה המהוללה מרת דבורה נחמה תחי'

הבתולה מרת שרה רחל תחי'

כולם יתברכו ממעון הברכות והצלחות

ובבקשה ואל הזקנים אמר שבו לנו בזה שנוכה לשבת בבית
השם תחת דגלו של רבינו שליט"א עוד רבות בשנים, לחזות
בנועם כבודו ולבקר בהיכלו מתוך נחת והרחבת הדעת, והשמחה
הבא לקראתינו לשלום יגיענו למועדים ולרגלים אחרים, שישפיעו
ההשפעות המרובים עלינו ועל כל ישראל, ויזכה רבינו שליט"א
לראות לרוות רב נחת דקדושה מגפן זו ומכיוצ"ח ממשיכים
שולשולתא דדהבא מדור דור, בנים ובני בנים, נטעי נאמנים, מתוך
בריות גופא ונהורא מעליא, באמיץ כח ורב אונים, באריכות ימים
ושנים, להרביץ תורה בישראל ולהאיר אותם הדרך אשר ילכו בה
בפסקיו והוראותיו דקדושה, עדי נזכה לרגלי מבשר ישועה, במהרה
בימינו, יראו עינינו וישמח לבנו, אכ"ר.

הכו"ח בגיל ורעדה

תלמידי הכולל

ותקרא שמו שמואל

ז

היות כי נמשכה הדפסת הקונטרס עד אחר שבת באווארפע"ן. ראינו לנכון להעמיד בהקונטרס הדרשה שדרש הגה"צ הדומ"צ שליט"א בצפרא דשבתא בסעודת עתיקא קדישא שנתקיים ברוב פאר והדר ע"י המחותן הגה"צ אבדק"ק טעטש שליט"א באולם הגדול "תורה ויראה" בארא פארק יצ"ו.

הנה אמרו חז"ל (ברכות ס"ג ע"א) בשעת המפורס כנס היינו אם יש כמה מגידים אז כנס דצריך ואל תאמר כלום כי יש ממילא כמה מגידים.

וזהבי נמי כאן כבר היה אחמול כלילה כמה מגידים אם כן לא היה לי לומר אך שמעתי מן כ"ק רבינו אדמו"ר הקדוש מסקולען ז"ע שאמר כי אדם נמשל לדגי היס ואדם היינו לדיקים בצחינת אדמה לעליון כי כמו הדגים הללו אע"פ שהם חמיד מוך המים מ"מ כיון שנתהווה גשם אז עולין לשאוב מים מן הגשם אף ישראל כן אע"פ שהם חמיד מתעסקין בדברי תורה מ"מ כיון ששומעין תורה חדשה אז מטיין און לשמוע א"כ אומר אני גם כן איזה דברים לכבוד המקום לכבוד התורה לכבוד השבת ולכבוד המחמנים.

הנה בשבוע זאת יש לדבר על כמה דברים. על קריעת ים סוף ועל פרשת המן ועל מלחמת עמלק. וידוע שרבינו הקדוש רמ"מ מרימנוב ז"ע דרש כמה שנים רעופות מידי שנת בשבתו על פרשת המן הרי שעל פרשה אחד בלבד היה יכול לדרוש. הגם שאין מדמין. עכ"פ בשירת היס שעכשיו הוא בצחינת קריאה מעורר הזמן קרינו. ה' איש מלחמה ה' שמו. הנה הלשון הוא כפל. והיה יכול לכתוב השם שמו איש מלחמה דהיינו הקצ"ה ששמו ה' הוא איש מלחמה ואה"י דכמעט רוב השירה הוא כפל כמו שכתב רש"י הקדוש על הקרא ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב שהוא כמו דכתיב גבי שירת דבורה הנביאה אנכי לדי אנכי אשירה. אבל רש"י כתב ג"כ פירוש אחר שהוא אינו כפל רק הפשט הוא שבזמן שישראל עושין רעונו של מקום השמאל נעשה ימין. ולכאורה קשה הא אמרינן במדרש הקרא גבי מיכה הנביא מלכים (כז יט) ראיתי את ד' נבקות יושב על כסאו וכל נבא השמים עומד עליו מימינו ומשמאלו. וכי יש שמאל למעלה אלא אלו משמאלים ואלו מימינים. וברד"ק כתיב צוה הלשון וכן ברש"י פרשת בראשית בפיתקא נעשה אדם כתב וכי יש ימין או שמאל לפניו וכו' והאיך אומר רש"י בכאן שהשמאל נעשית

ימין. ובגמרא פרק כל כחצי הקודש שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם ערב שבת עם חשיכה בזמן שהכל על מכונו מלאך רע עונה בעל כורחו אמן. היינו שהוא אינו נעשה מלאך טוב רק באותו רגע בעל כורחו אין לו ברירה ועונה אמן.

ובן בגמרא יומא (כ ע"א) השטן בגימטריא שס"ד יום כיפור אין לו רשות לאשטווי היינו אע"פ שאומר מי כעמך ישראל היינו שאין לו ברירה כמו שכחצ גבי עשו וישקהו מנוקד ומציא רש"י בשם רשב"י הלכה צידוע שעשוי שונא ליעקב וכו' אבל האיך נעשה כאן ממש מן השמאל ימין.

ואפשר לומר דהנה בסה"ק אגרא דכלה עה"ת מצעל בני יששכר הציא וזה לשון קדשו שמעמי מכבוד מחותני הרב החסיד המקובל המפורסם מוהרז"ה (היינו הרה"ק בעל עטרת נבי) הפירוש הוא כך ה' איש מלחמה היינו לוחם במלחמות עם המקטריגים על ישראל ומזכיר זכותם וכביכול משתיק אותם צדין ומראה להם ששורת הדין הוא להיטיב עם ישראל וכאשר ח"ו אין מקום לדחות טענת המקטרג הנה ה' שמו רז"ל הנה הש"י אומר ה' שמי שאני מהווה כל הוויות ורזוני להיטיב עם ישראל ומי ימחה צדי עכ"ד והנה ראוי הדברים למי שאמרם ודברי רז"ל מסייעין לו שאמרו שהיה קטרוג על הים והמים להם חומה אל תיקרי חומה אלא חמה שטען הס"מ וכן שרו של ים הללו והללו עע"ז עד שהשתיקו הקב"ה ואמר לו שוטה שזעולם אמה דן שוגג כמזיד ואונס כרזון.

ולכאורה למה הוצרך הקב"ה לטעון עמהם אלא לפי שרצה מקודם לפסוק על פי דין כמו שכתב מלך במשפט יעמיד ארץ וכיון שראה שאין יכול לשחקם צדין אז משחקם ממילא בכחו הגדול רם ונשא.

והנה צדיני נפשות ההלכה הוא (סנהדרין י"ז ע"א) סנהדרין שראו כולם לחובה פוטרין אותו דהיינו כולו חייב אז הוא זכאי. ולכאורה האיך יוכל להיות דבר כזה שכל הסנהדרין ראו לחובה דאז הוא וודאי חייב ולמה פוטרין אותו הגם שבעל תורה תמימה פירש שפוטרין אותו היינו שהורגין אותו מיד שהדין הוא שכל פעם גבי דיני נפשות צריכין הלנת הדין. אבל כיוון שכולם היו בדעה אחת אז אין צריכין הלנת הדין רק פוטרין אותו היינו שהורגין אותו מיד. אבל ברמז"ס ובראשונים כתיב להיפך דהיינו שהוא פטור

ותקרא שמו שמואל

ט

כמו גבי נגע דכתיב כולו הפך לכן טהור הוא. וכמו שבן דוד יבא בדור שכולו חייב (כנהדרין ז"ח ע"א). וכמו שפירש בפה"ק קדושת לוי הפייט באין מליץ יושר מול מגיד פשע היינו שאין מליץ יושר ואז הוא כולו חייב אז מגיד ליעקב דבר חק ומשפט ולדקנו במשפט היינו דאלל ישראל הפסק הוא דאם כולו חייב אז הוא זכאי והוא נדק. וזוה פירשו והשטן עומד על ימינו לשטנו דהיינו שהשטן רואה ציוהכ"פ שכולם מלמדין זכות ואז אם הוא ילמד חוצה כדרכו אז יהיה נפסק הדין עפי רוב משום אחרי רבים להטות אז הוא עומד על ימינו להגיד ג"כ זכות ואז יהיה כולו זכאי ואז יהיה חייב. נחזור לעניינו למה באמת הוא כך שע"י שכולן ראו לחוב יפטרו אותו דהיינו משום שהדין לריך להתוכח ע"י דברי ריבות מזכין ומחייבין ועי"ז יבא דין נדק לאמתו משא"כ אם כולם פסקו כאחד אז מסתם אין הדין אמת כי לא היה ויכוח.

והנה גבי זקן ממרא בפרשת שופטים כי יפלא ממך דבר למשפט צין דם לדם וגו' דברי ריבות בשעריך וקמת ועלית אל המקום ועשית אשר יגידו לך מן המקום ההוא וגו' לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל וברש"י מדברי חז"ל אפילו אומרים לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין. ולכאורה הא אומרים בנהדרין (דף ו ע"ב) מנין לתלמיד שישב לפני רבו ורואה זכות מנין שלא ישחוק תלמוד לומר לא תגורו מפני איש ולמה לא יקיים הפסוק אפילו אומרים לך על ימין שהוא שמאל שיניית להם אלא מאי שדיני התורה הם יותר חזקים מן פסק הבי"ד. ולמה כאן אומרים שיניית להם וכן גבי קידוש החודש איחא בגמי' (ר"ה כ ע"א) מאימין על העדים שיאמרו שקר שלא ראו הלבנה ויאמרו שראו. היחכן שיעשו המועדים בשקר יסודם ח"ו וזה"ל דקרא כתיב אחס אפילו מוידים אבל הקושיא במקומו מונח ולמה יעשו דבר כזה. אה"ל שרבי יהושע היה מיצר לפי שידע האמת שאז בחשבונו הוא יוהכ"פ אבל לא היה לו צרירה שכך רצה התורה דכשצ"ד מוידים יהיה יוה"כ ציום אחר. כמו שאמר הפסיקתא שאלו מלאכי השרת אימתי ר"ה ואימתי יוהכ"פ והקב"ה משיב להם אני ואחס נרד לבי"ד של מטה.

ואפשר לומר דהנה שמעתי בשם החת"ס פירוש הפייט ציוהכ"פ של עשרה הרוגי מלכות שרפי מעלה נעקו במרה זו חורה וזו שכרה ענתה בת קול משמים אם אשמע קול אחר אהפוך את העולם לתו וזהו. ולשון הגמרא בהקומץ רבה (דף כ"ט) אמר להם שחוק כך עלה במחשבה לפני. והקשה החת"ס וכי זו היא המחשבה זו חורה וזו שכרה. ואהפוך את העולם בתמיה.

ותקרא שמו שמואל

י

האזהרה"ק אומר בפרשת אחרי שפע"א דרש רבי עקיבא באוכלוסא של ששים רבוא ונהנה ובשזיל כך היה העונש ר"ל וע"ז שואל האזהרה"ק אם כן פקע כלילא של לומדי תורה שמי שלומד יהיה לו עונש כזה ואומר הוא שהוא רק כמו עלילה אבל האמת ידוע ליודע תעלומות כמו גבי אהרן הכהן גבי הכאת הסלע אומר המדרש (רש"י בואת הצרכה פסוק תריצהו) בעלילה זאת עליו על אהרן וכי בשזיל שמה אמר שמעו נא המורים אהרן מה חטא.

אב"ד תירץ הח"ס שפשט הדברים הוא כשהקב"ה צרא העולם הכין הכל שיהיה כך וכך כרצונו הידוע לו ואם אחד יש לו קושיא אז צריך לילך לתחילת המחשבה לצריאת העולם והקב"ה יצריך להראות לו למה צריך הדבר הזה להעשות. כמו שאומרים משל שאחד צא בחורת אורח לביהמ"ד על שבת ושאל למה נתנו לזה עליה ולזה לו והשיבו לו שוטה שבועלם אם הייתי כאן קודם הייתי רואה שנתנו לזה אז וכן הוא הדבר הזה הטורס אדם תוולד האם נולדת קודם אדם הראשון.

ובן מיושב עם זה הגמרא גבי ר"א בן פדת (תענית כ"ה ע"א) אלעזר בני ניחא לך דאפכיה לעלמא היינו שאראה לך מתחילת הצריאה כמו שאומרים בשם חכמא דיהודאי הה"ק הנורא מראפשיך זי"ע שאמר פעם במחק לשונו הקדוש "אויב איך וואלט געווען דער באשעפער" והיו הכל תמהים מה היה אז ואמר אז הייתי עושה כמו הוא לפי שהייתי יודע שזאת צריך להעשות. וכן איתא בשל"ה הקדוש באריכות כשרצה לצרוא את העולם שאל את המלאכים ואמרו מה אנוש כי תזכרנו וכדומה הושיט אצבעו ביניהם ושרפם ולכאורה אם רצה ממילא לצרוא את האדם למה שאל אותם אלא מאי שמתחילה רוצה שיהיה הכל במשפט עיין שם באריכות.

ואם השי"ת מראה לו הכל מתחילה אז רואה דהאמת הוא כך וכן אומרים דהצדיקים בעולם העליון שוכחים מהנרות שנעשין בזה העולם השפל לפי שהם רואין שהכל לטובה. וכן מספרים כשהרב בעל התניא היה נידון לפני השופטים שאלו אותו למה כתב שנפשות ישראל הם חלק אלקי ונפשות הגויים הם נפש צהמית ושאל להשופט אם הוא באמת מוכן לשמוע ואמר השופט שמוטב שלא ישמע לפי שהבין שאם יסביר לו הדברים אז יראה באמת שכן הוא. והנה באמת אם היה ישיבת בית דין לדון אם להרוג ח"ו את עשרה מלכות ח"ו לא היה שום צי"ד שפסקו כך אבל כך עלה במחשבה לפני דהיינו

ותקרא שמו שמואל

יא

לפני צריאת העולם שזו טובת העולם. וזה הפשט אהפוך את העולם למוהו ובהו היינו שאנצורך להראות לך כל דבר ודבר מייסודו.

והנה בפה"ק ויאל משה מרבינו זי"ע כתב, וז"ל: ובעיקר הדבר שהחליטו כל הראשונים שדוד עשה שלא כחורה וכלי הסכמת הסנהדרין במלחמת ארם וזוה טעם המ"ד בגמ' דלא שמי' כיבוש כדברי הספרי העיר אותי אח"כ ח"א ממה שמבואר במ"ת פ' דברים סי' ג' וזילקוט תהלים מומור ס' בפסוק בהנחתו את ארם נהרים ואת ארם לובה והוצא גם ברש"י ז"ל פסוק הנ"ל וז"ל: מכחם זה דוד שנעשה מלך וקרא עצמו עני חס שהלם בחמימות עם קונו, ללמד ללמדו הדבר, אימתי בהנחתו את ארם נהרים מהו כשהלך יואב להלחם עם ארם נהרים יאלו לקראתו אמרו לו את מבני בניו של יעקב ואנו מב"צ של לבן והרי התנאי שלהם קיים דכתיב עד הגל הזה, כששמע יואב כך חזר אלל דוד ח"ל מה אהה אומר הרי תנאי שזועת יעקב קיים, מיד הושיבו סנהדרין שושן עדות ללמד למדוהו ואמרו לו באמת כך הי' התנאי אלל שהם עברו מחלה בלעם הרשע לא כך אמר מן ארם ינחנו וגו' וכושן רשעים לא שעבד בנו וכו' הם הרשיעו עלינו שמי רשעיות כיון שהורו להם הסנהדרין כך חזר עליהם והרגום שנאמר בהנחתו את ארם נהרים ואת ארם לובה וישב יואב וגו', עכ"ל. והאריך שם עוד כעין זה גם במואב ובאדום שפגע בהם באותה המלחמה.

ויעב"פ הנה מבואר בפי' בכמה מדרשות באותה המלחמה של ארם שהוא כיבוש סורי' הימה ברשות הסנהדרין שהורו כן להלכה ולמדוהו עפ"י החורה הנקראת עדות. ואף שבתחלה שלח את יואב ולא שאל בסנהדרין מ"מ טרם התחלת המלחמה יאלו לקראתו בטענה זו של הסנהדרין עפ"י החורה, וזה נגד כל דברי הראשונים ז"ל שהחליטו ופירשו כדברי הש"ס שאותה המלחמה הייתה שלא כחורה וכלל הסכמת הסנהדרין. וכפי הנראה לכאורה שפירשו כן בש"ס לפי דעת הספרי וסברי שכל אותן המאמרי חכו"ל בכמה מדרשות שהי' בהוראת הסנהדרין על פי החורה פליגי ע"ז. והוא מן החימה שלא נזכר בשום מקום בדבריהם שיש איזו פלוגתא בזה. והיפ"ת שם על המד"ר האריך טובא לפרש אלו המדרשות ולא הזכיר מאומה שהספרי פליגי בזה, וכל הראשונים הכריעו כדעת הספרי להלכה דמשום הכי לא שמי' כיבוש. ונתקשה היפ"ת מעיקרא מאי קסבר ששלח את יואב ולא שאל בסנהדרין ומ"ש בחר הכי שהולך לדין סנהדרין. ותי' דדוד ידע בעצמו הדין שהי' חכם מכל הסנהדרין והי'

הדבר פשוט צעינו ולא הוצרך לשאול, אלא כשחפסו על יואב ולא נתן על לבו להשיב בזאת, חשש דוד על הדבר ולא רצה ל סמוך על דעתו עד ששאל פי הסנהדרין. וכחז עוד שאין להקשות מ מ"ש צפ"ק דצרכות שכל המלחמות היו נמליין בסנהדרין תחלה, דהתם היינו טעמא שנטלו רשות מהם כדי שיחפלו עליהם כדפירש"י, לא שהיו מודיעים להם על מי הולכים להלחם. וצנוה"ק שם כתב על תי' זה שהוא דחוק מאוד כאשר באמת הוא דחוק גדול מכמה טעמים ואין להאריך.

ובעיני הוא חידוש שלא דברו מאומה מה נעשה בשאלות או"ת מעיקרא כששאל את יואב למלחמה. וצנוה"ק מחמת אותה הקושי' שלא נמלך בסנהדרין חידש דרך חדש בפירושא דכיבוש יחיד דר"ל שלא הוציא את הרבים למלחמה זכח מלוכה או זכח צי"ד אלא שכל לו לעצמו אנגריא משלו לזכרו וזכה"ג אין צריך לשאול בסנהדרין כי אינו מוציא למלחמה צע"כ אלא בשלו יכול לעשות כפי חפצו ורצונו ומה"ט נקרא כיבוש יחיד דלא שמי' כיבוש. ושזב כתב דנראה דעת הש"ס דמה שכבש דוד ארם שהיא סורי' טרם שכבש א"י הי' עפ"י החורה דאף לפי דרשת הספרי שאין לכבוש צה"ל טרם שכבש כל א"י אין זה אלא ככיבוש רבים שמוציאין למלחמה צע"כ כחוק המלוכה אבל ככיבוש יחיד כה"ג שכבש אז דוד באנגרי' משלו זה לא אסרה תורה אף טרם שכובשין כל א"י, ולכן אמרו בש"ס טעם כיבוש יחיד ולא אמרו שעשה שלא כחורה, וסיים דאף אם לא יהי' קן דעת הספרי מ"מ נכון להתנצל קן על דוד לשיטת הגמ' וכדפרי' עכמ"ד.

ודהנה צוודאי שמהראוי להתנצל על דוד שעשה הכל עפ"י החורה כאשר הארכתו למעלה, אבל א"א לומר נגד כל הראשונים. ומ"ש דבש"ס פליג על הספרי וכחז פי' חדש בלשון כיבוש יחיד, הנה מצוה צחוס' בשני מקומות בגיטין ובע"ו, וצרמב"ם פ"א מה' חרומות, וצרמב"ן בשני מקומות בטה"מ ובפיה"ח וכן צר"ן וצריטב"א כולם פירשו צדעת הש"ס שהוא צדעת הספרי שעשה שלא כחורה ולכן לא שמי' כיבוש, וזולת זה אין חילוק בין אם הי' הכבישו ביחיד או צרבים. גם בלשון רש"י ז"ל נלפענ"ד דוחק להעמיס דברי הנוה"ק שאין החילוק אלא אם הוא צע"כ או משלו דא"כ עיקר חסר מן הספר שאין יסוד החילוק בין אם הוא יחיד או רבים אלא בין אם הוא צע"כ או צרבו, ולא זכר מזה מאומה בלשון רש"י ז"ל. אלא אף אם נדחק להעמיס בלשון רש"י ז"ל אבל בכל הראשונים שהצחתי מצוה צפ"י ההיפוך ולא נוכל

ותקרא שמו שמואל

יג

להעלות על הדעת לחלוק על כל הראשונים ז"ל. גם שאר קושיות יש בזה עוד ואין להאריך.

אמנם לפימ"ש לעיל לבאר ענינו של דהע"ה בזה כי נקי הוא מכל חטא ועון אף לפי דעת הספרי מיושבין כל הקושיות ואין שום פלוגתא בין הש"ס והספרי וכל המדרשות וכל הראשונים ז"ל, וכל דבריהם אמת ונדק אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי דוודאי הי' לדוד חזון מה' שילך למלחמה זו ולא הונרך לשאול בסנהדרין ובאו"ת כנביא אמת העושה בהוראת שעה, ולכן שלח ליואב בלי שאלת פי הסנהדרין, אמנם כאשר ינאו לקראתו בני ארס בטענה זו של הכריתות ברית שבין יעקב ללבן, הנה מבואר בתוס' ב"ק ד' ל"ח סוף ע"א, ד"ה נשא, דכששלח דוד יואב אל ארס נהרים וארס נובה ופגע במואבים וטענו אל חנר את מואב והשיב להם שהם פרונו גדר חמלה בימי בלעם, שאין זה אלא דיחוי בעלמא וקרא דשופטים הי' לו להביא אלא שמן החורה הי' רוצה להביא מפני חילול השם יע"ש. והרי דכיון שטענו בטענה של חורה נריך להשיב להם מד"ת מפני חיה"ש וא"כ לא הי' אפשר להשיב להם שהי' לו חזון מה' על אותה המלחמה דאף בישראל אין מגלין זה אלא לננועים ומכש"כ לאזה"ע שאין מאמינים בנביאי האמת אלא מה שרואין בעיניהם והונרך להשיב ע"ז הלכה מצוררת לכן חזר אלל דוד והושיב סנהדרין ע"ז לבדר ברורה גלוי לכל העמים. אבל על הזמן של המלחמה אם הי' קודם כיבוש כל א"י או אח"כ על זה לא שאל בסנהדרין כי בזה לא איכפת להו להאומות ואף אין יודעין מדרשת הספרי כמ"ש בגמ' גיטין דף ס' עה"כ אכתוב להם רוצי חורתי כמו זר נתצבו ופי' שם תוס' ד"ה אמתוהי שהעכו"ם כתבו להם חורה שבכתב ולא חורה שבע"פ, ועכ"פ לא טענו מאומה מזה, אלא כל טענתם הי' על עיקר המלחמה בשביל הכריתות ברית, ולכן הונרך ע"ז מעשה ביי"ד של הסנהדרין לבדר ההלכה בשביל חיה"ש של למה יאמרו הגוים והורו להם כהלכה שאין לחוש לכריתות הברית, אבל מהזמן לא דברו כלום כי דוד וגם הסנהדרין ידעו שהוא עפ"י ה' כי ידעו ענינו של דוד. ולכן בכל אותן המדרשות שמבואר שהי' בהוראת הסנהדרין אינו מוזכר שם אלא השאלה של הכריתות ברית ולא הזכירו כלל משאלת הזמן, ובספרי אינו מוזכר כלל השאלה של הכריתות ברית שהי' עפ"י הסנהדרין אלא שאלת הזמן שהקדים זמן מלחמה זו טרם שבבש כל א"י והניח מזו האומות, וזה הי' שלא כחורה אלא בהוראת שעה עפ"י נבואה ושפיר פירשו הראשונים דעת הש"ס בזה דלכן לא שמי' כיבוש כאשר הארכתי למעלה. עכ"ל.

חזינן מזה שדוד המלך ידע דבר ה' שצריכין לכבש את סוריה לעשות כלל אפילו נגד הסנהדרין רק מפני העולם שלא ידעו שהוא יודע מה שצריך להיות עשה כמו דין עם סנהדרין. לפי שמתחילת המחשבה רצה הקב"ה שיהיה כך. וכן הוא לענייננו אלל המועדות "אתם אפילו מוטעין מזידין". לפי שבאמת מי עשה שהצ"ד של נדיקים יטעו או יזדו הלא רק השי"ת מחמת שגלוי לפניו שכך צריך להיות. וא"כ צריכין לכפוף קומתו ורצונו להדבר לפי שזה האמת לאמיתו. ולא מה שסוצרין הוא אמת. בטל רצונך מפני רצונו והא ראה שיש מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא ולא נוכל להבחין מה הוא האמת לאמיתו וכן אומר הגמ' (עירובין י"ז ע"א) תלמיד ותיק היה ציבנה שידע לטוהר את השרץ בק"ץ טעמים הרי חזינן שהוא לא היה סתם מגלה פנים אלל נקרא תלמיד ותיק. אבל האמת הוא נגדו לפי שהמורה אסרתו עיין שם בחוספות.

ובן מדת האמת נודע על שם יעקב אבינו כמו שכתיב חתן אמת ליעקב ולכאורה קשה הרי יעקב עשה כמה דברים שנראים שהוא כנגד מדת האמת כמו שאמר לאבי אביו עשו צדק הגם שרש"י פירש כמו שפירש אבל לכאורה נראה שאינו אמת וכמו שמפרשים בפרשת וישלח מה שאמר יעקב כי ירא אנכי אותו שהוא ירא מעשו לפי שאמר אנכי אותו שהוא עשו. וכן אלל לבן שעשה המעשה עם המקלות ואמר לרחל וללאה שהמלאכים הביאו לו. אבל כיון שחזינן שנעשה מזה תורת אמת והכתוב העיד חתן אמת ליעקב שזה הוא האמת האמיתי לא מה שאנו חושבין שהוא אמת. וכן גבי יודא עם מעשה חמר נאמר שיצאה בת קול אע"פ שהיה נראה ח"ו כמו מעשה שאינו נכון מ"מ הבת קול העיד שממני יצאו כבושין היינו שהקב"ה רצה שיהיה כך וכך הוא האמת האמיתי.

והנה בספר ישמע ישראל איתא שמה שאומרים בכל פעם המתקת הדינים בשורשן היינו כמו משל שאם לוקחין דבר מר ונותנין לחוכו מעט דבר מתוק. אז המר אינו נעשה דבר מתוק רק שאין מרגישין המרירות מחמת המתקות. אבל אם מאמינים שזה המר הוא בעצם מתוק אז המר בעצמו נעשה מתוק כמו כן אלל דינים ר"ל שזוה שמאמינים שהרע הוא אינו רע רק טוב באמת. אז הוא באמת טוב כמו שמצינו בפרשתנו שמה רבינו המתיק את המים לא בדבר מתוק רק המתיק מר צמר להראות שהמר ג"כ מתוק הוא. וכמו המעשה הידוע מהמגידי הגדול שאלו אותו האחים הקדושים ר"ר שמעלקי

ותקרא שמו שמואל

טו

ובעל הפלאה פשט המשנה זרכות חייב אדם לצרף על הרעה האין יכול להיות דבר כזה והשיב להם שישאלו להר"ר זושע זי"ע והר"ר זושע השיב להם שהוא אינו יודע כלל מה נקרא רע כידוע. א"כ גם ק' כאן כשישראל עושין רצונו של מקום ומאמינים באמת בהקב"ה שכל מה דעביד רחמנא לטב הוא אז השמאל דהיינו הרע נעשה ימין כמובן, כמו מעו ינא מחוק, שהכל הוא לטובה. וכן אם הסנהדרין טעו ועשו ר"ה זיוס אחר הוא ג"כ רצון העליון ואז הוא ראש השנה כי כך הוא רצון העליון באמת, וכענין הזה מובא בטה"ק בני יששכר דכשנתערב איסור ונפל לתוך היתר וננטל בששים אז הוא רצון העליון שיאכלו אותו דכך רצה רצון העליון שהאיסור הזאת יבוטל וכן בשידוכים שראוין ג"כ זימינו ימי הסמר פנים עניינים נוראים בזה כי מהשם ינא הדבר שכל אחד חושב שיעשה שידוך כזה או כזה וסוף כל סוף הוא עושה מה שהקב"ה חשב מתחילת זריאת העולם כך עלה במחשבה לפני ואם מאמין באמת בזה אז הוא מכוון אל השידוך האמיתי.

ובן פירש הרב האלשיך הקדוש כתב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע כי מתה אמתה ולכאורה מה שים באזני יושע מה הוא הסוד הלא כתב בפירוש כי מתה אמתה. אבל האמת כי אחד חושב שהוא עושה מחיית עמלק לפי דעתו אבל האמת תגלה באזני יושע כי לא יוכלו לעשות דבר רק כי מתה אמתה הקב"ה ימחה אותו לעמיד כשיצא העת האמיתי אבל הם יסברו שהם מוחקים לפי שהכל בכל מכל הוא רק מהשי"ת וז"ה כאן המחמת הוא מחשבוני הרבנים זנש"ק מאראלים ותרשישים עושה לדקה וחסד טוב ומיטיב וזניו כשחולי זיתים כולם אהובים כולם קדושים וכולם עושים רצון קונם על דרך אצותינו הקדושים ויעזור שמהשידוך הזה יולד פירות טובות ויכלו עי"ז הגשמות שנגוף ויתקרב זיאת משיית לדקינו ויגאלנו לנצח ויבנה חורבות ירושלים במהרה זימינו, אמן.

הכרת הטוב

מבית רבינו שליט"א להאבדך הטוב ומטיב, פשוטו במשמעו,
משמש בקודש בבית רבינו שליט"א, ומנהל בלדי של בית מדרשינו
לתפארת כל הקהל

מו"ה חיים אהרן מילער הי"ו

בן הרה"ח המפורסם מו"ה משה מילער שליט"א

ונכד הרה"ח המפורסם מותיקי חסידי ויזניץ, תלמיד רבינו הקדוש
מעדעלין זי"ע, מו"ה מנחם זאב מילער זצ"ל, אשר היה דבוק ומקושר
בבית רבינו שליט"א.

על המורח והעמל שעושה הכל בלי שום קבלת פרס רק לעשות רצון קונו.
השי"ת יברכהו וישלח ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו עד עולם עכ"ב אמן.

• • • • •

על הטוב יזכר

האבדך המושלם המצוין, בנש"ק ה"ה

מו"ה אהרן ארי' לייפער שליט"א

בן כ"ק אדמו"ר מטעמעשווארירושלים עיה"ק זי"ע

לרגל פרחתו בבית הגה"צ הדומ"ץ שליט"א מנעוריו,

ועד עתה מוסיף והולך.

יהי השם אלקיו עמו ויתברך ממעון הברכות עד עולם לנצח עם כב"ב אמן.

לזכר עולם יהיה צדיק

האי צדיקא קדישא רבב ישראל ופרשיו עמרת תפארת ישראל עמוד צלותהון

ובעותהון הנאון הקודש

מרן יצחק אייזיק ראזענבוים זי"ע

אדמו"ר מזומשקע בני ברק

בן להאי אילנא דרכא מנודה המתורה כוצינא קדישא אוד עולם בקש"ת

מרן איתמר זי"ע

אדמו"ר הזקן מנאדבורנא יצ"ו

ומחברתו בקודש הרבנית הצדקנית המפורסמת המיוחסת

מרת חנה ע"ה

בת הנה"ק רבי נתן דוד הכהן האללענרעד זי"ע

אב"ד אמסנא

עם בתם ה"ה הרבנית הצדיקת אבי אמה של הכלה תחי'

מרת שפרה ע"ה

נפטרה בצעירות ימיה פה ברוקלין ט"ז מנחם אב תשכ"ד

ואחותה הרבנית הצדיקת מרת חיי מירל ע"ה

אשת הנה"צ המפורסם אשר ישע"י ראזענבוים

כ"ק אדמו"ר מהדרה נאדבורנא שליט"א

המיו"ל המיתה של הכלה תחי' הרבנית הצדיקת מרת לאה חיי ע"ה

בת הרב ישע"י העש"ל דיימש שליט"א

נפטרה י"ז אלול תש"ם תנצב"ה

קיצור הלכות חדשות לפורים

שאלה: אם שלח משלוח מנות ונאבדה בדרך אם חייב לשלוח שנית או פטור כמו בשלח שקלים שנאבדה בדרך כמבואר בשקלים פ"ב מ"א.

תשובה: חייב לשלוח שנית לא מיבעיא לשיטת מה"ד דטעם משל"מ שיהא לחזירו הרווחה לסעודת פורים, וכיון שנאבדה אין לחזירו כלום לכן חייב לשלוח שנית, ולהטעם שיתרצה האהבה בישראל אבל כיון שנאבדה האין יתרצה האהבה, ע"י שד"ח מערכת פורים בשם ספר בית עמוד א"י ונסי' בני חייזר ב"י אה"ל יוסף סט"ו דחייב לשלוח שנית.

שאלה: אם שותה פורים יין כשהולך לקבץ נדבות בכמה בתים אם צריך לברך על היין בכל מקום בואו.

תשובה: אפי' חשב צרכה ראשונה לשמות בכל מקום, מ"מ צריך לברך במקום בואו, מ"מ יכוון לשמות פחות מרביעית דאז א"ל לברך צרכה אחרונה (צרכה"ב שער כ' ס"א).

שאלה: אשה שנותנת צדקה לעניים בפורים בלי רשות בעלה אי יצתה ידי מצות מתנות לעניים.

תשובה: צריכה להחמיר ליתן משלה דוקא או שהצעל יזכה לה (ע"י שולחן דוד א"ח תרל"ה), ומן הדין דבר מיעוט א"ל להקנות לה צעלה דדבר מיעוט ניחא להצעל שתקיים המצוה, להריטצ"א פרוטה, ולהר"ש השיעור כבינה, או כגרוגרת וזה חשוב דבר מיעוט (וע"י יו"ד סי' רמ"ח סי' ד') דדבר מיעוט מותר לקבל מאשה.

שאלה: מי שאינו שומע רק ע"י מכונת שומע, אם יכול לקרות המגילה.

תשובה: מותר לקרות המגילה לכחמילה (פר"ח הל' גיטין סי' קכ"א ועיין דע"ת ושבות יעקב ח"א קכ"ו דבריל מהני לכל דבר הצריכה צדיקה ואינו נחשב כסומא, ה"י ק).

שאלה: אם הבעל אבל ל"ע אם האשה מותר לקבל המשל"מ.

תשובה: כתבו האחרונים דמותרת לקבל, דהמשל"מ נשלח לה.

ותקרא שמו שמואל

יט

שאלה: אשה שצריכה ללכת לטבילה בפורים אם תוכל לאכול בשר.

תשובה: עי' בשו"ת דברי שלום להחמיר שלא תאכל בשר בפרט בשר בהמה, וכ"כ בשו"ת דברי סופרים ובקנה בושם. והנכון שמלך קודם להמקוה לטבילה כיון דגם הם היו באומו הנם.

שאלה: אם אשה חייבת בשמחת פורים, ואם דוקא בבשר.

תשובה: יש פלוגתא באחרונים ואפי' אי חייבת, לאו דוקא בשר ויש לה לנאת ביין, עי' בשו"ת או מדברו סמ"ג. מ"מ נכון שמאכל בשר אבל לא מנהג ממש כאשר מנהג עי' שו"ת דברי שלום ח"ד סימן קט"ו.

שאלה: אם מוחל לעני החוב שחייב לו העני כבר אם מקיים בזה מצות משל"מ בפורים.

תשובה: לטעם שיהי' לו הרווחה בפורים אינו יולא, כי מחילת החוב אינה מרווח לו, אבל שיהא לעני שמחה בפורים, שייך גם במחילת החוב כמבואר בגמ' קידושין ד"ו מחילת מלוה בהאי הגהה מקודשת ועי' ע"ו ד"ב ויש לה בשילמה החוב כל שמחלה לה החוב יתרצה ביניהם האהבה ויולא מנהג משל"מ. ויש לחוש לבי הטעמים להרווחה, ולשמחת מרעית, לכן טוב לשלוח משל"מ ואינו יולא במחילת החוב, ועי' דברי שלום ח"ה סימן קכ"ח אות ג'.

שאלה: שולח להבירו איסור דרבנן בלא ידיעתו אם יוצא ידי מצות משל"מ.

תשובה: אינו יולא: דאחר שידע לו שאכל איסור והוא מנהג"ע יצר לו שאכל איסור. ותליא אי יולא בעבירה דרבנן משום מנהג"ע ויש בזה פלוגתא הרמב"ם והראב"ד.

שאלה: אם חל פורים ביום א' אם מותר לקרות לעצמו המגילה בשבת שלפניו כדי שיוכל לקרות המגילה ביום א' עם הטעמים.

תשובה: עיין בדברי שלום ח"ה סימן קכ"ח ועי' עקרי הד"ט סי' ל"ז שמחיר.

שאלה: אם רבו או אביו או חמיו נקראים חבירו או רעהו, ויוצא אם שולח להם משל"מ.

תשובה: עי' שו"ת מהרי"א ח"א סימן ר"ד פסקי משוזה סימן קל"ט לבו"מ ח"ב ס"ט וחידוש הגהות ר"י שיואל.

ותקרא שמו שמואל

כ

שאלה: אם בשעת שליחתו לא ה' שו"פ ובשעת קבלתו נתייקר ושוה פרומה, אם יצא.

תשובה: יאל כיון דאחריות על המשלח ומייב באחריותו כאן ללא כמיז ונתן אפי' אין זו שו"פ יאל.

שאלה: אם בשעת משל"מ ה' שוה פרומה, ובאמצע הדרך נעשה זל ואין בו שו"פ, אם העיקר שו"פ צריך להיות בשעת שליחתו או בשעת קבלתו.

תשובה: לא יאל דעיקר שו"פ צריך להיות בשעת קבלתו ע"י קידושין דף מ"ו, דב"ש קכ"ה.

שאלה: אם נותן לחולה דבר איסה"ת לחולה שי"ב סכנה וטוב לו לרפואה אם יוצא בו מצות משל"מ.

תשובה: אי מצות ליהנות ניחמו יאל ידי מצוה, ע"י שו"מ חמ"ס או"ח סימן ק"פ דאיסה"נ מקרי לכס וכן דעת הרמז"ס ויאל דב"ש או"ח קכ"ד. דרבנן יולא אפי' באיסור הנאה - וקלרמי.

שאלה: עוגות משל"מ אם מצטרפות במל לחיוב חלה.

תשובה: אינו מנטרף, עיי"ש בדב"ש באריכות. עיין מיטך שפ"ה דוקא מיד אחר הולאה מן המנור מנטרפים לחלה אזל לא אח"כ וכ"כ באו"ז בשם הרי"צ"א וכ"כ בעמק שאלה ועיין באריכות בתשובה חלק ז'.

שאלה: קושיא בגמרא פסחים קי"ט למה לא כיבד משה רבינו את אהרן הכהן לברך ברכת המזון בפרט שהוא אחיו הגדול והוא כהן גדול, ולמה כיבד את דוד המלך.

תשובה: זה הסעודה יהי לעמיד ולו לפי הארוה"ק יהא קרם הכהן גדול ולא אהרן ולכן לא כיבד את אהרן.

שאלה: למה אין מברכין על מצות משלוח מנות, וא"ת שמא לא יקבלנו, כמ"ש הרשב"א אבל אפי' לא תקבלנו יוצא ידי מצוה כמ"ש במהר"ץ חיות סי' תרצ"ה.

ותקרא שמו שמואל

כא

תשובה: דעיקר לשלוח להכי אפי' לא יקבלנו ינא כ"כ הפר"ח והחמ"ס
א"כ הי' יכול לזרך אם שלח המשלח, אבל לפי הפמ"ג בס"י תרל"ב
להכי לא יזרך דלמא לא יקבל ואז לא ינא וכ"כ הפר"ח והחמ"ס וכיון דאם
לא יקבלו לא ינא להכי אינו מזרך וספק זרכות להקל.

שאלה: אם יכול לשלוח משל"מ ע"י עכו"ם.

תשובה: הא קי"ל אין שליחות לעכו"ם ועיקר שיקבל מזכירו המשל"מ ויש
לשלוח ע"י עכו"ם אע"ג דקיי"ל מנהו בו יותר מנשלוחו אבל
במשל"מ חשוב יותר אם שולח ע"י שליח, וכ"כ מהרש"ק בספר החיים ועי'
זכה"ס או"ח תרל"ה אות מ"א מ"ב.

שאלה: ש"ח שיעור מתנות לאביונים לב' עניים אם יצא.

תשובה: העיקר שיקיים שיעור נמינה לכה"פ לעני אחד ואינו יוצא בשיעור
אחד לשני אביונים, דב"ש ח"ג סימן ע'.

שאלה: אם יוצא מצות משל"מ לבניו העניים.

תשובה: עי' בספר עוגג יו"ט מט"ז דיוצא וכן בנותן לבניו הקטנים מל"ח
אות פ"ז א"ח תלוה.

שאלה: נתן פרופה לשני בניו וכ"א מקבל רק החצי אינו יוצא אבל
בנותן ביצה אחת לשניהם יצא.

תשובה: נמצא חזי זינה לזה וחזי זינה לזה ינא.

שאלה: אם נותן לבניו משל"מ חשוב צדקה, זה הדבר התשובה
דחשוב צדקה עי' יו"ד.

תשובה: סימן רנ"א (דב"ש סי' קכ"ט)

שאלה: למה תיקן מרדכי דוקא מצות משל"מ.

תשובה: דמפורסם הדך קבלו המורה ולקיים כל המרי"ג מצות זריך להיות
באחדות כדאי' בגמ' שבת גזי הגר ואהבת לרעך כמוך, השיב הלל
להגר, משל"מ גורס אחדות.

בענין עוגות של משלוח מנות אם מצטרפים לחיוב
חלה כשהם במל אחד, ויישוב מנהג העולם בזה

יום ג' תרומה תשנ"ג לפ"ק

לכבוד אהובי ידידי הרב הגדול בתורה ויראת שמים המפורסם לשבח ולתהלה
וכו' כש"ת מו"ה אברהם יצחק הופמן שליט"א

אחד־שדה"פ, קבלתי מכתבו, וממהר עלי להשיבו שהוא דבר בעתו, לכן אבוא
בקיצור לחו"ד, אודות האזהרה שהזהיר הגאון ר"י וועלץ ז"ל,
כשמקבל עוגות משלוח מנות לא יניחם בכל אחד כי שמה בשעת עשייתן לא
היו כשיעור ולא נטלו מהם חלה, ואחר שמקבל מכמה אנשים, עוגות וע"י
הסל מצרפם הכל לשיעור וחייב בחלה, ואינם נוהרים לקחת מהם חלה, לכן
טוב שלא להניחם בכל אחד, ורובה לשמוע חו"ד בזה.

הגדה כבר דיברו מזה ראה דה"ח שהזהיר בזה להפריש חלה מעל עוגה. וגם
מע"כ הביא מה שנוגע להלכה זו, וכבר ידוע מ"ש מילתא דל"ש לא
גזרו רבנן, והנה כשמציאין פורים מעשה אופה, לא ראוי זה כזה, כל אחד
אופה מין אחר, א"כ לכאורה אין מצטרפין כדוגמת מנה שמירה ואינה שמירה,
עי' שכ"ו ס"א, ואפילו עוגות ג"כ אינם דומים לגמרי ולהיות ממין אחד שיעור
חלה, נריכין לשלוח לו בערך עשרה חתיכות גדולות של מעשה אופה, ומעוגות
בערך כמה מאות, ורחוק שיחאסף ממין אחד ממש שיעור חלה, לכן לא גזרו.

וידוע דברי החינוך (שפ"ה) דס"ל דוקא אם מיד אחר הרידוי מן התנור
יש לצרפם בכל אכל אחר כך אין מצטרפין, וכן הביא בספר או"ז
בשם הרי"ב"א, וכ"ג מדברי עמק שאלה על שאלות ודייקי מלשון רש"י נדה
ד"ח דל"ה הסל מצרפין כשרודין מן התנור. לפי"ז בודאי אין חשש, אמנם רוב
הפוסקים חולקין על החינוך, אלא קיי"ל כרמב"ם וכהרא"ש וטור וכו' דחמיד
מהני צירוף סל וכן נוהגין, ועי' שו"ת רב פעלים ח"ד חיו"ד סימן ל"ו. אכל
כיון דלא שכיח שיצטרפו לשיעור לא גזרינן, ועתה מלאחי בספר פתחא זוטא
הלכות חלה כלל ז' אות י"ד באריכות והביא דאפילו נחננס בכל אחד, מ"מ
בודאי אין דעת בעה"צ לאוכלם כולם כאחד שיעור חלה, רק לחלק בין האורחים,

ותקרא שמו שמואל

כג

ועי' צפי' חל"ח סימן ה' ס"ק מ"ה, דאס כוונתו אחר נתינתו להסל לחלקם לכל אחד פחות מכשיעור אין מנטרף, ועי' בדע"ק בהשמטות לסוף סימן שכ"ד סי"א שחולק ג"כ על החו"ד דאפילו לחלק לז"צ חשוב לחלק, ועי' שו"ת צ"א יו"ד ס"ט בשם הראשונים דגם אס ברענו לחלק לעצמו, מקרי לחלק ופטור ודו"ק, ובכל אופן לפרוש רק בלא ברכה עיי"ש, לכן אסיים מחמת מהירות, ואחמס חו"ד כיון דלא שכיח שיצא לידי חיוב גמור לכן מקילין בזה, ואין חוששים לפרוש מהם מעט מעט כנלעני"ד.

ידידו הכותב במהירות רב ומברכו בשמחת פורים וכמ"ס

הק' שלו' אברק"ק אודווארי

קיצור פסקי הלכות השכיחים לפורים ולחג הפסח

יום ה' לסדר וא"ה המשפטים וגו' תשנ"ו לפ"ק

ש"ד' וישע רב, יבא ויקרב, להאי נערב, ה"ה כבוד ידידי הרב הגאון החוב"ט. אורז בלוס מעיין המתגבר, המושלס במעלות נשגבות וכו' כש"ת מו"ה חיים אבערלאנדער שליט"א ראש המכון ויו"ר הקובץ החשוב "אור ישראל" והרב מזוילעדניק בעיר מאנסי י"ו.

אחדושה"ט מאהבה, היות כי זיקש ממני להניג בהקובץ "אור ישראל" איזה עניינים בהלכות פסח, אף שאני טרוד מאוד, מ"מ לקחתי לי קצת פנאי לשלוח לו מענייני פסח בקצירת האומר ואם רוצה יוכל להדפיסו בהקובץ.

א. הנוסע מציחו איזה ימים קודם פסח והדין שצריך לבדוק ציחו מחמץ כמבואר באו"ח סימן תל"ו, אם צריך להניח קודם הבדיקה, עשרה פתיחי חמץ כנהוג, או זה המנהג הוא דוקא בליל י"ד, ועי' בפע"ח בשם הארז"ל לצריך להניח י' פתיחי חמץ ולשורפן נגד יו"ד כחרין דמסאבותא, וכ"כ בשלה"ק דף קמ"ט ע"א. לכאור' מה בכך אם יניח, ומה הספקתא, וכבר הארכתי בכגון זה. וי"ל לפימ"ש בחינוך (מלוה תקכ"ט) שנאמר במורה לא תשחית את ענה וגו', נכנס תחת לאו זה, ונרחיק מכל דבר השחחה וגו' וזהו דרך המסידים וכו' ולא יאזדו אפי' גרגיר של חרדל וכו'.

ועי' רש"י תענית ד"כ המבזה אוכלין מיחזי כבועט בטובה שהשפיע הקב"ה, ועי' חולין דק"ה דיש לזוהר בפירורי אוכלין, ועי' באו"ח סימן ק"פ ס"ד בענין איבוד פירורין שא"צ כזית וכו', לפי"ז נכון שלא להניח פתיחי חמץ קודם ליל י"ד, אבל בליל י"ד דמנהג חכמים להניח י' פתיחים לא שייך כל תשחית דמנהג ישראל תורה, ואמרו במנחות (דל"ב) דאפי' אם יבא אליהו ויאמר נגד המנהג אין שומעין לו, ועי' ירושלמי שביעית פ"ה, דמנהג הלכה. ולהכי לא שייך כל תשחית. משא"כ בליל י"ד דכל החמומים עומדים לשריפה וכל העומד לשרוף כשרוף דמי, ועוד עיין בגמ' פסחים די"ד דלא נמנעו

ותקרא שמו שמואל

כה

לשרוף את הבשר שנטמא בזולד הטומאה עם בשר שנטמא באה"ט, ובשרש"י שם דאף זה הקל לשריפה עומד, ודו"ק כי קרתי.

ב. למה אין מצרכין שהחיינו על זיעור חמץ. ע"י ברש"א בשם הר"פ דגורם הפסד אוכלין, אבל קשה ממש"כ הש"ך זיו"ד סימן כ"ח דלהכי אין מצרכין שהחיינו על השחיטה דמזיק לברי, וכחז הש"ך ע"ז דזה טעם דחוק, ויל"ד הא ברש"א כתב ג"כ טעם דלהכי אין מצרכים שהחיינו על החמץ דמזיק, ולמה אמר הש"ך דזה טעם דחוק, ויש לחלק, דבחמץ מפסיד החמץ לגמרי, להכי אין מצרכין, אבל בשחיטה אף שמזיק אבל העיקר דמתקן בזה השחיטה שיהא ראוי לאכלו וחיכוטו יותר מקלקולו, לכן שפיר כתב דזה טעם דחוק בשחיטה משא"כ בחמץ, וע"י פסחים דע"ג דשחיטה מתקן, וניחא דברי הש"ך.

וְלֹא־לִבְרָה נִיחָא יוֹתֵר דְכֹאֶשֶׁר יֵבֵא אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ קוֹדֵם פֶּסַח וְיֵשׁ לוֹ חֹדֶר מִיּוֹחַד יֵאָכֵל שֶׁם חֻמֶּץ, וְזֵלִיל י"ד יִקְיִים מִצֹּת חֻמִּים וְיִנִּיחַ י' פְּתִיחַי חֻמֶּץ וַיִּבְדּוּק הַחֹדֶר, וז"ש ירא שמים יולא ידי שניהם.

ג. כשאין לו מקום לשרוף החמץ בערב פסח, אם מותר להניח החמץ בכלי אשפתות המונח בחליו, ויש לחוש שיקחו הכלי אשפתות רק אחר זמן איסור חמץ או זליל פסח.

הַבָּרָה לכתחילה בודאי יש להשחיל לקיים מצות שריפה בעצמו, ועכ"פ הגי' פתיחים שמלא בשעה בדיקה חמץ כמבואר בפע"ח בשם האריז"ל ושא"פ, ובאין ברירה יחוב הכלי אשפתות בהשטר מכירה ואז יהא מהגי ההפקר דהמכירה חשוב כאלו ילא מרשותו לרשות נכרי ויבטלו ג"כ, ויש עוד להאריך.

ד. היושב בבית האסורים בימי פסח, ונותנים לאסירים לאכול לחם ושאר חמוצים, אם מותר למכור לגוי החמוצים שלא יפסיד המאכלים במשך ימי פסח, המנה"י ח"ד סימן נ"ו א"ב מתיר בשעה"ד, אבל לענ"ד מה זה שייך שעה"ד למכור החמץ שיקבל בחוף הפסח למה מותר למכרו בפסח לנכרי הא נהנה מחמץ בפסח, רק כדי שלא יעבור על ז"י, נכון למכרו קודם פסח, אבל לא מה שיקבל בימי הפסח ודו"ק.

וּבִאֲדָת אספר מעשה רב בהיותי בצערגן בעלזן עם כ"ק אדמו"ר הגה"ק מסאטמאר זצ"ל והי' נהג למכור כל המאכלים מידי יום ביומו ע"י

הגבאי ר' יוסף אשכנזי, בעד נייר שהי' נריך לרבינו לנקיות, וקבל בעד אכילה יום עשרה ניירות דקות, ופע"א אמרתי עפ"י נחות לרבינו, לדעתתי אין נכון למכור המאכל של שבת בעד הניירות, כי נראה כשכר שבת וכו' אף שזה רק דרך הצלעה, מ"מ וזה רבינו להגבאי שלו דמהיום והלאה לא ימכר מאכלי שבת בעד הניירות וכו' ודו"ק, וכ"ש בנידן דידן אסור למכור החמוצים שמקבל בפסח.

ד. מה יעשה בפסח עם שיניס מוחצות שא"א להסירם להגעילם כראוי, וכן פסחם לענין אכילה בשר ואח"כ חלב רוחם. ראה בשו"ת דב"ש ח"א ס"ס חסונה ארוכה בענין שימוש בשר וחלב עם השיניס ובשו"ת בית ישראל מחותני הגאון ז"ל בסיומן פ"ה שהביא משו"ת יד יצחק ח"ג סע"ח, וסי' רכ"ז רכ"ז דאינם זולעים, וכ"כ בדרכי חסונה סיומן פ"ט בשם שו"ת שאילת ת. סי' קצ"ה שאמרו הרופאים מאמעריקא דמחכת שלהם כזוכית שאינם זולעים, וכן הפליגי"ג, ועי' מהרש"ס ח"א סי' קצ"ז דיכול להגעילם ע"י מילוי ועירוי. וה"ה שיניס של ניילאן או קויטשאג אשר ע"י הגעלה בכ"ש, שבת הלוי קמ"ח. ובהגדת אגודת איזוב כתב שלא יאכל רוחחין חמץ כ"ד שעה קודם פסח, וידיח פיו בע"פ בחמץ עד שיכול להחזיק החמץ בפיו על השיניס, והוסיף להחמיר עוד בפסח לא יאכל ולא ישחה רוחחין על השיניס הללו, אבל יש גדולים שמקילים כשאי אפשר להזיחן מפיהם, שישפשו היטב בהצערשט"ל כנהוג היטב היטב, ודי בזה, ומ"מ נכון להחמיר שלא יאכל קודם פסח מעל"ע חמץ רוחח וישפשו היטב הדק, אבל כשיכול להזיחם, או יזיח אחס ויגעילנה בכלי ראשון, או לכה"פ ע"י עירוי מכלי ראשון, ואח"כ ישפוך עליהם מים זוננים, ודי.

ו'עצדה טובה, יקשור חוט על השיניס, וכשירחיק מים בכלי של פסח, הנקרא כש"ר טעפ"ל, יניח השנים בחוכו על ידי החוט על איזה רגעים ויזיחנה מיד שלא יתקלקלו השיניס, וכשרים.

ו. מי שלם עיסה למזות, ונשאר העיסה כשלא נחממה עוד, והניחה במקרה ושם נגלד ולא נחמץ, אי יכול לאפות אחס מזות בחמה"פ, או לכה"פ אחר פסח, אם לא ניחוש שנחמץ בפסח. הנה לענין שלא לעבור על ז"י, י"ל דמהני כמ"ש בפסחים דמ"ו ע"ב חטיל צונן, ושם דמ"ח ס"ל לר"ע חפח חלטוש צונן, אבל לכתחילה בודאי לא יעשה כן כי יש הרבה גדולי הפסוקים

ותקרא שמו שמואל

כז

דגם צמים מחמינין, עי' חוספתא מוצא צב"י או"ה סי' תס"ו שרה חטין צמים והחמינו אסורות, משמע דגם צמים יוכלו להתחמץ, וקשה לחלק בין מים שמונחים במקרה ובין צמים זונגים, בספק דאו', וגם המתירים דוקא צדיעצד בהפס"מ, למכרו לגוי וכדומה אבל לא להחירם לכתחילה לאכלס אחה"פ, ועוד שייך כאן שלא לחלק ולא פלוג כמו שאמרו בפסחים דל"ז, יאמרו כל הסריקין אסורין, וסריקי בייחוס מותרים, ועי' בחזון איש ה' פסח סימן קכ"א אות כ"ו בכוונת הצ"י, ומשמע מיד שמוציאן מן המים וכן מן המקרה או שיפסוק במשך הפסח ע"י כמה מיני מאורעות ויפסוק המקרה קלת, מיד יחמץ, ולא ירגיש.

ואם יש מקום להקל, יש לומר אם צדיעצד נשאר להצטקער הרבה עיסה שלא נתחמץ ויש כאן הפס"מ ימכרם מיד בע"פ לגוי ויתן הכל למקרה גדול ואחר הפסח יקנה בחזרה אם יסכים לזה רב גדול, אבל למעשה צודאי ישגיח שלא ישאר לו כלום, ויש מראית העין דנראה כמו שאר צנץ, וכמ"פ יקח לכתחילה הרבה דברים חמוצים וימכרו לגוי שיהא לו מצוי מיד אחר פסח לחם לאכול מה שיהי' לו בהמקרה, ואז יקנה לחם צול מאוד, לכן הירא את דבר ה' בפרט באיסור חמץ, לא ייח חמץ צעין כמו צרויט וחלות ועיסה ע"י מכירה לגוי קודם ימי הפסח.

וְלֹא עוד אלא עיין בשו"ת חיים צרנו מהגאון מס"ט פעטער שמאריך בתשובה שכתב לי עוד בשנת תשנ"ג, מוצ"ד בספרי שו"ת דברי שלום ח"ה סימן א' שהיה אז נרות דחוקות בכמ"ד וגם קמה היה קשה מאוד לקבל רק על פתקות הנקרא קאפא"ן, ואז קנו בשתיקה קמה צדמים יקרים ורצו להניחם לאחר הפסח, לכן לשו הרצה מיני צנץ כמו פערפל וכדומה שנעשו ממי צנים וכו' שישהה ימים רבים, אבל מה יעשה שלא יהא דבר חמץ צדיתו, הוא פסק דחשוב כמו חמץ צעין ואין למכרו כמו שמוכרין בפסח כל מיני חמוצים לנכרי צדית ישראל, רק בשעה"ד החיר למכרו ולהוליכו לצית נכרי, ואני פלפלתי עמו בתשובה הגדפס לעיל בתשובה בחלק ששי סימן א' דאי אפשר להניחם צדית הנכרי כי זה ג"כ סכנה שמא ימלאו צדיתו ויענש, ומכמה טעמים ושיטות אחרונים התרתי למכור לגוי ולהניחו צדית ישראל. ואי' בחת"ס (או"ה סי' קי"ג) ובש"פ המפקפק על היתר מכירה זו שאנו מוכרין החמוצים, ראוי להשתיקו בגערה יעו"ש, ומשמע מדברי החת"ס דאפי' בחמץ דאו' יש לסמוך על המכירה צלי פקפוק.

ז. בזמנינו כאן באמעריקא הנהיגו למכור כל מיני חמוצים מהחניות חוץ מלחם וחלות, וראוי קצת ליישב המנהג, אני ג"כ נוהג למכור החמוצים להחניות ולהפאצריקען כי בכל החמוצים יש צינים ומי פירות ושאר דברים שאינם חמוצים ממש, וכגון לאקשען, פערפיל, קאקיע"ס, קמת, רק לא חמץ בעין כגון לחם וחלות וכדומה, וחושבים כיון דיש בהם עירוב מי פירות מלרפס לסניף, שלא יקרא חמץ גמור, רק בגדר חמץ נוקשה.

הנה המליאות כאן שקונים בחניות מהמכונות פאצריקע"ן הרבה ביחד, וכן שם עושים ומייצרים הרבה ביחד שא"א לזמנא ולקנות סכום שימכור עד הפסח, ויש כאן הפס"מ גם להקונים כי אם יעשו מעט מעט יעלה מחירם מאוד, ואין מקום לפנותם מהחניות ומהפאצריקע"ן ויש כאן שעה"ד והפס"מ, ומשמע מד' המחוקק יודא סי' תמ"ח כגון זה שאין מקום להוציאם להנכרי, ויש הפסד לבערם יש להמירם למכרם כשאר דברים חמוצים וח"ת, ע"י שכירת הבית והמקום שמונחים שם ע"י קנין כסף וכו', וכ"כ בשד"ח מערכת חו"מ (סי' ט' אות כ') להמיר בדוחק למכרם כנהוג, בפרט ע"י צפמ"ג חס"ב צמ"ז סק"א, ובפתיחה כוללת להל' פסח (ח"ב פ"ב סק"ו) דמ"פ עם מים הוה נוקשה דרבנן וכן הביא השע"ת בשם הפנ"י (סי' תמ"ב סק"א) אף דיש חולקין, אבל י"ל דזוקא לענין אכילה ס"ל דאסור מה"ת, אבל לא לענין מכירה, לא החמירו רק בחמץ גמור ולא בעירוב מי פירות, ואפי' לשיטות דהוה חמץ גמור עם פירות, אבל ס"ל דמהני מכירה אפי' בחמץ גמור, וע"י צנמו"י דאס עשו קנין תורה אפילו אין דעמו לקנותו או להקטת מועיל הקנין, בפרט דסוף כ"ס מצטל את החמץ ואחר הביטול הוה רק דרבנן, הוי ערמה דרבנן ושרי.

ועי' צ"ח צסי' תמ"ח דהחירו וכו' דהרבה פרנסות יהודים חלויים זה, ולפי הישועות יעקב צסי' תמ"ח לאו דוקא ציי"ש החירו למכור הי"ש הנכרי כמ"ש הא"ר סי' תמ"ח סק"ז אלא כל דבר שיש בה פרנסה לישראל יש בה היתר מכירה לעכו"ם אף בחמץ דאו' ועכ"פ סומכין על המשאת צנימין (סי' נ"ט) מובא צמג"א סק"ד שהחמץ בלא"ה אינו צרשמו של אדם אלא התורה אוקמה צרשמו ע"כ אין צריך להיות מכירה גמורה לחלוטין צמשיכה וכו' וסגי בצס"ק לחודא דציגילוי דעתא בעלמא סגי.

אבל עיין צנטע שורק או"ח (סי' ל"ב) האריך דמדינא אין לאסור כלל, אבל מסיק דאין לסמוך על מכירת חמץ דאורייתא עיי"ש, לכן אף שאנו

ותקרא שמו שמואל

כח

מתירין בדוחק למכור כל מיני החמוצים שיש בהם ג"כ מי פירות מטעם הפס"מ וכו', כנ"ל, אבל לא לסמוך על מכירה כזו בחמץ דאורייתא כגון לחם וחלות ממש, ודי זה המעט ליישב מנהג העולם כאן באמעריקא.

ד. וזדרך אגדה צעניינו י"ל על הקרא צפרשתינו פ' בא ויאפו את הבצק וגו' עוגות מצות כי לא חמץ, הלשון כי לא חמץ מיותר, כיון דאפו מצות ממילא לא אפו חמץ, ולמה כתיב כי לא חמץ, לפי"מ שמפרשים בחומש חק, מה קמ"ל קרא שהי' צליקם נרורות בשמלותם, כי היה הדרך מרעמסס לסוכות ק"כ מיל ולהירושלמי ד' מיל והיאך לא החמץ בשיעור מיל, אף שהיה צנס, מ"מ עי' ברש"י צ"מ ד"מ מחוץ שהם נדחקים יחד אין נחפחים, וי"ל להכי נרורות בשמלותם והיה העיסות נדחקים ולא היו יכולים להחמץ ולחפוח ודו"ק, הרי מכאן דיש פעולה לעכב שלא יחמץ, ה"נ צניד"ד היה לכאורה מקום לומר דע"י שיטמינו בהמקרר לא יבאו לידי חימוץ והא מותר להניחם במקרר קודם שהחמץ קודם פסת, אבל למעשה להלכה אין להביא ראיה מאגדה, ויש להחמיר כשכ"ל.

ה. מי שקבל ע"י דואר מצות שמירה שעה אחת זליל פסת, אם מותר לאכול המצות אלו זליל פסת, מחשש חוץ לתחום או מוקצה. בש"ע או"ח סימן תקט"ז ס"ט, ישראל ששיגר דורן לחבירו ע"י עכו"ם מעיו"ט ונתעכב עד ליל יו"ט והביאם מחוץ לתחום, מותר אפי' למי שהוצא בשבילו, וכחז הרמ"א דוקא שהיה אחרת דעמו עליו דליכא מוקצה, ומסיק הטו"ז דכאן לא שייך להחמיר אפי' לרש"י משום תחומין דלא שייך בהבאת מצה שמירה שיאמר לגוי להביא מצה שמירה, וכן בודאי המתין כל היום שיביא לו מצות, ואין כאן מוקצה, צפרט צניד"ד שהמצות שלחו לו מכאן מנויארק ואין איסור תחומין.

ו. אפי"ל אם הביאו לו הדואר ממקום שהיה מחוץ לתחום, מ"מ בודאי כבר היה ציוס בחוץ התחום, כי שוהה יותר משעה מהזמן שיביא לו החבילה מהדואר עד ביתו, ואפי' אי היה כאן ספק תחומין יש להקל, כי תחומין דרבנן, אפי' י"ב מיל, אף דלרוב גאוניס מה"ת, מ"מ עד הבאתו לבית נשאר רק תחומין דרבנן כמ"ש הטו"ז לעיל. ול"ש קנס כי אחרים שלחו לו, וגם כי מצות לאו ליה"נ, ויש כאן עדל"ת וכו' ודו"ק ויאכלו וישצעו לקיים המצוה כדת.

י. חולה שזוה הרופא ליתן טעם מר זיין, אם יוצא בזה ידי מצות ארבע כוסות.

אם ראוי לשמותו אחר המרירות ראוי לזכר עלי וממילא יוצא ידי מצוה, עי' אור"ח סימן ר"ד, ואם אינם טוב לשמות א"ל לזכר עלי כמ"ש המג"א ולא יצא, אבל אם אין כל כך מר יש לזכר בפה"ג כמ"ש הח"א ויוצא ידי ד' כוסות, כמ"ש הרשב"ץ בפה"ג ובימינו יש הרבה יינים חלושים ויכול לנאת ידי ד' כוסות, ועי' אורחות יושר פי"א, ובס' יפ"ל ח"ב א"ו, דמי שדוחק עצמו לשמות יין כראוי וככונן, לא יצטרך לקחת סמים לרפואת הגוף. עי' לקמן אות י"ג מזה.

יא. האיך יוצאין ידי מרור בחזרת הנקרא סעלו"ט דאינו מר, רק כשזוהה בקרקע ונתקשה הקלח, הא אמרו ברכות (דף לח:): דירקות שאדם יוצא ידי חובתו בפתח, יוצא בהן ובקלח שלהן משמע שם דבאכילתו צעין טעם מרור וליכא.

יב. כעין זה הקשה הרידב"ז בירושלמי ברכות ריש פ"ז על החכם לבי שהכשיר סאלא"ט, ומהא"ט החמיר החזון איש (חאור"ח סימן קכ"ד) דאין יוצאין בסאלא"ט רק כשיש בו טעם מר, (ועי' ויגד משה ד"ר ע"ג).

עי' בגמ' פסחים דל"ט. אמר רבא מאי חסא דחס רחמנא עלן ולמה נמשלה מצרים למרור, אר"י מה מרור תחילתן רך וסופן קשה כך מצריים תחילתן רכה וסופן קשה, הרי דעיקר מצות מרור זכר ליציאת מצרים ולעבודת מצרים וזה ממש חזרת חסא דתחילתו מתוק, ורק סופו קשה ומר. ועי' ירושלמי פסחים פ"ב ה"ה, חזרת מתוק, ומיושב. ומה שאמרו דצעין טעם מרור הכוונה דיאכל ממין שיש לו בסופו עכ"פ מרירות, וי"ל ג"כ כל העומד להתקשות ולהיות מר חשוב כקשה וכמר.

יב. אם מצטל המרירות, אינו נכון דאז לא יצא לעולם לטעם מרירות ולא דמי לעבודת המצריים. ולא לחזרת.

יג. (שייך לאות י') אם מחויב להביא עצמו לידי ספק חולה, כדי לקיים מצות ד' כוסות. מה שאמרתי בל"א י' לשמות שאר מיני יין, ויסקמון עצמו על הדין דשליח מצוה אינו ניזקין, עי' במ"ב סי' תע"ב אות ל"ה ובשו"ת בשמים

ותקרא שמו שמואל

לא

ראש סי' נ"ד, דאם ע"י שיאכל כזית מנה, יחלה יום יומים, א"צ להביא עצמו ל ידי מדה זו ואיסורא נמי איכא לחבול אח עצמו ואין סומכין על מעשה נסים והה"ד זיין מר, והכל לפי מה שהוא אדם, ואופן היין ודו"ק.

יד. אם מועיל המכירה לכלי אשפחות שיש בהם דברים חמוצים. ע"י צשו"ח דצ"ש ח"ג סימן ק"ט שהארכתי בזה כי נסון הוא למכרו. ומה שהקשה רב אחד ע"ז מדברי ש"ע הרב שכחב כי חמץ הנמכר אינו בכלל ציטול והפקר, מאחר שדעתו לחזור ולזכות בהם אחר הפסקת כמבואר בחשו' הרשב"א צ"ש הירושלמי, לא דמי כלי אשפחות לשאר דברים חמוצים, כי החמוצים שכלי אשפחות אין דעתו לחזור ולקנות אותם אחר הפסקת, א"כ מהני הציטול וההפקר לאחר מכירתו, ועוד כי מה שהפקיר חסוב כאלו הוציא מרשותו, וע"י צרמ"א סימן חל"ד ס"ב דאין לצטלו אלא לאחר ששרף החמץ כדי לקיים מצוה שריפה בחמץ שלו, משמע דאחר ציטול לא חסוב כשלו, וע"י מנח"י ח"ד סימן נ"ו וכן באגודת איזוב בהפי' קלח של איזוב ודו"ק.

יז. הא"ך יחנהג מי שדר באויסטראלי עם מכירת חמץ, כי יש חילוק בין הימים שבכאן ובין הימים ההם שבשם, כשימכור החמץ כאן באמעריקא, אז שם כבר פסקה וכדומה.

יז. אם מסירת מפחה להנכרי מעכב. וי"ל דהיזתר טוב דימכור כאן יום אחד לפני ערב פסח, אמנם מחשש ערמה שמכר כאן חמץ שאינו שוה כמו החמץ שבאויסטראליע כי יש הוצאות הדרך להוליך החמוצים לשם, לכן יותר טוב לכאורה שיבקש איש משם וימכור החמץ שם ע"י שלוחו.

אב"ל גם זה קשה כי אין יתחא לשלוח לשם המפחה מציחו ומחנותו, ע"י צשו"ח בית ישראל מחותני הגז"ל בסימן ז' דמש"כ הטו"ז סימן חמ"ח סק"ד שהחמץ יהא מונח במקום שהעכו"ם יכול ליכנס שם, אבל דדיעבד אינו מעכב, כמ"ש צשו"ח נוב"י קמא או"ח סי' י"ח. וראה פמ"ג בא"א סק"ד בסימן חמ"ח. וע"י צשו"מ מובא במעד"ש סי' קי"ד ס"ק י"ג לחלק בין אם מוכר דבר כאן ואין טחן לו מפחה, נראה כמכירת ערמה אבל כשמוכר חמוצים מרחוק אפי' אין מוסר לו המפחה אין נראה כערמה ודו"ק.

ועי' בחת"ס חיו"ד ס"י דבמכירת חמץ העיקר שהמוכר יגלה דעתו שהוא מסלק עצמו מן החמץ.

ועי' פריה"ש ח"ג סי' ז"א, ועי' שו"ת נמח נדק החדש (סי' מ"ד) דאין לחוש לערמה ניכרת.

ועי' בס' אורח"פ סימן תמ"ג סק"ה שמציה פלוגתא אי אזלין בחר המקום שמונה החמץ, או בחר המקום של בעל החמץ, ונראה דאזלין בחר בעל החמץ (חמ"ס סי' ל"א ל"ה) אי"כ יכול למכרו גם בזמן של מקום בעל החמץ, היינו לפי הזמן כאן באמעריקא ודו"ק.

יז. מי שמוכר לנכרי את חנותו (כובס) האם צריך למכור כל הטליתים, על משך ימי פסח, שמא יש בהם חמוצים, לכאורה איך יכול למכור חפצו של חבירו, הא אין חל המכירה, וגם יש בזה חשש גזל ועי' בפמ"ג סימן ת"מ דאם קבל אחריות חמצו של נכרי חייב למכרו בע"פ, וחמה איך מהני המכירה כיון שאינו שלו, ועי' בש"ע הרב דאפי' בחמץ של נכרי שייך גזל, וסו"ק הרב כיון דדעת ישראל לשלם לנכרי לא חשוב גזל, אבל בישראל אף ע"מ להחזיר חשוב גניבה, (ח"מ סי' שמ"ח ס"א, אי"כ איך יכול למכרו, וע"פ אם יש חמץ על הטליתים חייב למכרו, דבלא"ה חייב הנפקד בשביל שלא מכרו, (תמ"ג ס"ב) ואם אין בהם חשש חמץ ורובה למכור כל החנות יכחוש בהשטר מכירה כי הדברים שאין בהם חשש חמץ אינם בכלל מכירה והבן, עי' בשו"ת דב"ש ח"ד ספ"ד מש"כ באריכות ליישב קושי' הש"ע הרב בקו"א סימן ת"מ ס"ק י"א קושי' הנ"ל בדרך פלפול, למה מהני מכירה חמצו של נכרי.

יח. איך יוכל לבשל קניידלעך ביו"ט שביעי של פסח שחל בערב שבת, הא אסור לאכלו בו ביום, עי' בהגהות מהרש"ס באו"ח סימן תקכ"ו, ההיתר.

יט. אם מותר לכבס וילון הנקרא פירהאנג בחלב חטה של חמץ, בחוץ ל' קודם פסח, מותר, דאין דומה למפות ולעיפים דמונחים לפניו אסור אבל זה שחולה על החלונות וכדומה מותר, (תמ"ב ס"ג).

כ. האין יש לנהוג לאכול הכזיתים של מנה בליל פסח אצל הסדר, אם קודם יאכל בעה"ב, או שיתן קודם לאשתו ואח"כ יאכלו יחדיו, אבל כפי הנראה מהטו"ז סימן קס"ז סט"ו, דזה כהפסק בין הצרכה לאכילה, וכ"כ המג"א שם, ומהא"ט בחול מוחכין כמעט לגמרי הלחם שלא יהא הפסק בין הצרכה לאכילה, ובכה"ח סימן רס"ב א"ב הביא בשם שער הכוונות דקודם יאכל הבעה"ב ואח"כ יתן לאשתו, אבל רבינו הקדוש מסאטמאר נהג בכל ליל שבת לחחוק לעצמו

ותקרא שמו שמואל

ג

מוציא, וכן לאשתו ועוד פרוסה, ואח"כ אכל בעצמו, אבל בסידור עמדין מציא בשם האריז"ל כמנהג רבינו ז"ל לחתוך כמה פרוסות לעצמו ולצ"צ ואח"כ יאכל בעצמו הצעה"צ ודו"ק, אבל בליל פסח יש כמה מנהגים ואנו נוהגים קודם ברכת המוציא ליתן לכל אחד מנה שמירה כשתי זיתים, ואחר שזרכו ביחד ברכת המוציא ואכילת מנה נותן קצת לכל האוכלים עמו מהמנה השלימה של המוציא, וזה עושה במהירות כי אין צריך להשגיח על השיעורים דכבר חלק לכל אחד כשיעור רק מוסיף קצת מהמנה של ע"פ ודו"ק, כמדומה לי דכעין זה נהג מרן החת"ס ז"ל.

בא. מי שקם משינחו בשבת ערב פסח קודם סוף זמן אכילת חמץ, ואין באפשרו לקיים מצות לחם משנה באכילת חמץ, רק כשלא יאמר ברכה"ת ולא יתפלל, מה יעשה.

ז"ת אי אכילת פת בשבת דאורייתא או רק דרבנן, הרשב"א סימן רי"ד כתב דלהרמב"ם דאסור בשבת להתענות, נראה דס"ל אכילת פת בשבת דאורייתא וכ"כ בחשו' חת"ס סי' קס"ח תאו"ת, דמש"כ הרמב"ם עונג וכבוד שבת מד"ס, כוונתו מה"ת רק קרי' דברי סופרים אף דהוה הל"מ, וכ"כ מדברי ש"ע הרב רס"י רמ"צ דלדעת רש"י מה"ת, וכ"כ בחרדים פרק ד' בדין מ"ע התלויות בושט דלדעת רש"י דאכילת שבת ולחם משנה וג' סעודות מה"ת, וכ"כ הטו"ו בסימן תרע"ח דפת צעין דהוי דאורייתא, והמג"א בסי' תרנ"ד דלחם משנה לאו דאורייתא ועכ"פ פת צעין מה"ת כמ"ש במג"א סי' תרע"ט.

והך דלא יאכל קודם התפלה למדו מקרא דלא תאכלו על הדם צפ"ק דברכות, וזה לאו שבכללות וכ"כ הסמ"ג והתשב"ץ ורשב"ם, ועיין בתינוך, מצוה רמ"ח. אבל לפי רוב ראשונים דתפלה דרבנן וקרא אסמכתא א"כ בודאי צניד"ד י"ל יבא עשה דאכילת פת בשבת וידחה ל"ח שלא לאכול קודם התפלה ושרי לאכול קודם התפלה. ומנא חיי צשו"ת משנה שכיר ת"צ סימן ז"ע, שאלה זו ומסיים שיקיים מצוה סעודת שבת ויאכל בע"פ מצוה. אבל הנלענ"ד כחצתי. ועי' בספרי שו"ת דב"ש ת"ה סימן ז"ה שכתבתי בדרך פלפול בכמה אנפין להחיר לאכול פת קודם התפלה ודו"ק.

כב. ע"ד הקושי' האיך מקיימים הבנים הגדולים האוכלין על שלחן אביהם מצוה בליל פסח, הא אין מכוון אביהם להקנותם, וגם הם אין מכוונים

לקנותם, הא מזה בעינן לכס דילפינן גז"ש מחלה דכתיב עריקותיכם דבעינן לכס, עי' בש"ע או"ח סימן תנ"ד. וכן האורחים שאוכלים אלל בעה"ב.

וי"ל הנה דעת הריטב"א דגזל מזה ואכל יאל דקניי' ע"י הלעיסה דהוה שינוי מעשה, אף דהקנין בל ע"י המלוה וחשוב כמו מלוה הבא בעצירה, וזה שייך בגזל מזה, אבל בניד"ד דהאב והבעה"ב נותן להם המזה בודאי מחשבתו דינאלו במלוה מזה וכן הבנים והאורחים רוצים ללאת ידי מלוה, חשוב כאלו כוונו לקנות, וכמ"ש הטו"ז בסימן י"ד לברך על טלית שאולה, כמ"ש בשם הרא"ש. ועי' במ"ב צב"ה סימן תנ"ד. וכ"כ בקידושין ד"ו גבי מעשה דר"ג ור"ע אע"פ שלא אמר ר"ג שיחנו לר"ע, אמדינן דעחו של ר"ג דרעה ר"ג דגם ר"ע יהא יולא בהאחרוג, והה"ד בכל המלוה, ועי' בסימן תרמ"ט דאמדינן דעת הנותן לחצירו, דבודאי כדי ללאת בו נתנו, והה"ד כאן בודאי דעחו להקנות לבניו ולאורחים, ועי' בספר אמרי בינה, דנכון שיכוונו הבנים והאורחים לזכות בהמזה וגם אביהם והבעה"ב יכוון להקנות להם כדי שיקיימו המלוה בשלימות, בפרט לפי הכפות תמרים דהעיקר דבשעת שיואל צהם, לא יהא רשות לתרים צהם. ועי' שו"ת דב"ש מהדו"ח סימן ל' בסוגיא קנין פירות ודו"ק. ועיין בספר בית האור כלל קנ"ז דאכילת אורח חשוב כאוכל משלו, מרש"י נדרים (דף לד:) כיון דאזמני' עלי' קנה חלקו כמה שהוא יכול לאכול הימנה ואינו יכול לאוסרה עליו, ועיין ירושלמי עירובין פ"ו ה"ז א"ר בא שאין אביהן זכה להן אלא במה שהן אוכלין הרי שמה שהבנים אוכלים משל אביהן, קנאו את המאכל והרי שלו וכו' ודו"ק, ועי' בספר עני חיים פ' דברים בשם היש"מ.

בג. כהן אחד היה צביהמ"ד כאן, והיה בא מא"י, וזה הי' ציו"ט שני של פסח, ואמר לו הרב כי לא יקראו אותו לכהן, כי אללו כבר חוה"מ, וכאן קוראים פרשה אחרת לא כמו בא"י, וכאשר הגבאי לא קרא אותו לכהן, חרה לו, ושאל מה הדין באמת, הנה בספר שערי אפרים שער ח' סי' ל"ז כתב דאין לקרות אורח כהן מא"י שבה לח"ל ציו"ט שני של גליות, בדיעבד שקראו אותו ציו"ט שני של פסח יעלה ויקרא ויברך, לכאורה יו"ט שני של סוכות קורין שור או כשב שנית, ובא"י וציוס השני, ולמה יעלה בדיעבד, עכ"פ לכחחילה גם ציו"ט שני של פסח לא יעלה ועי' בהלכות קטנות ס"ד ובשו"ת יעב"ץ ת"א קס"ח, וכן פסק מורי הגאון ממאדע בהגהות שערי חיים על השער אפרים ס"ק נ"ז שם, ועי' בצאר יעקב או"י סימן ת"ל סק"א.

ותקרא שמו שמואל

כה

לד"א ס"ה, א"כ יפה עשה הרב שלא קראו את הכהן מא"י לכתחילה ביו"ט שני, אף דגם שם קורין ביום הזה, רק יש חילוק כאן קורים חמשה אנשים ובא"י קורין רק ג' אנשים ועי' בכה"מ או"ח סימן תל"ו אות נ"ח דבן א"י שדעמו לחזור לא"י אסור לעלות התורה ביו"ט שני, ואם עלה ה"ז צרכה לצטלה ודו"ק.

ד"עבין נשיאת כפים יכול לעשות ביו"ט שני בחו"ל, דבא"י בכל יום נושאין כפים, כ"כ הרב בן חביב מוצ"ד בגו"ר כלל א' סימן י"ג. ועי' כה"מ סימן קכ"ה אות כ"א בשם הרב ז"א.

כד. הנוהגים לעשות סעודה באחרון ש"פ אח"כ ללוות את היו"ט אם נריכין לחם משנה או לא. איחא בשבת (דקי"ז:) חייב אדם לצנוע על צ' ככרות בשבת דכתיב זמן לחם משנה, וכ"ה במכילתא, ונראה דזה מה"מ כמ"ש הטו"ז בסי' רע"ד וכ"כ בזוה"ק, וי"ח, עכ"פ זכר למן נריכים בשבת לחם משנה, וא"כ די פעם אחת ביום לחם משנה, דכן היה זמן, אמנם הרמ"א באו"ח סי' רל"א ס"ד הביא דבכל הסעודות שאוכל בשבת נריך לחם משנה, ועי' באבודרהם בשם הרא"ש דבכל הסעודות שרוצה לאכול בשבת חייב בלחם משנה, וכן ביו"ט כמ"ש הרמב"ם ובמכילתא שדרשו שבת לא יהי' צו לרבות יו"ט שלא היה יורד המן וממילא נריכין לעשות זכר למן גם ביו"ט, ועי' בר"ף פ' ערב פסחים ויש להאריך וכו', עכ"פ נראה דאם עושין סעודה ביו"ט אחרון של פסח באכילת מנה נריכים לכתחילה לקחת לחם משנה.

ד"יש ליישב גם הני אנשים שלא לקחו לחם משנה בסעודה זו רק פריסת מנה, ג"כ עשו כהוגן, דזה לשון הרא"ש דאף כל שעה שמבקש לסעוד חייב בלחם משנה, וכן כתב הרמ"א נריך לכל סעודה שמי ככרות, למה לא נקטו בכל שעה שרוצים לאכול, משמע דוקא אם רוצים לסעוד סעודה קבוע חייב בלחם משנה אבל אם רוצה לישב בסעודת מרעים ללות את היו"ט וזה כמו סעודת ארעי להראות חביבות מנות מנה בלא צער ואין זה חשוב כסעודה קבוע די בפרוסה, לכן גם אלו המחמירין לסעוד בכל סעודת יו"ט לחם משנה אבל לא בהאי סעודת ארעי. וכן מנאחי קצת סמך ממ"ש באו"ח סימן רל"א ס"ה בשם ספר מאורי אור בתלק באר שבע, דף ק"ו ע"ב, דזה דחייב בכל סעודה לחם משנה בשבת וביו"ט דוקא בסעודת קבוע וכו' א"כ בה"ד בניד"ד אין זה סעודה לשביעה רק להראות חביבות דמנה חשוב כסעודת ארעי ואינו

חייב להחמיר בלחם משנה, ואין ספק דהמחמיר לקיים בכל אכילוח דשבת ויו"ט לקחת לחם משנה, יחזרך בשכר משנה. אבל לדינא כל אחד יש לו מקום לסמוך ודו"ק.

בד. אם הנשים יברכו שהחיינו כליל פסח אכל הדלקת הנרות, כיון דחשמע שהחיינו וקידוש מהבעל ויהא הפסק בין הקידוש ובין שתיית היין ע"י שהחיינו כיון דהיא כבר יצאה שהחיינו בהדלקת הנרות, ואולי צמה שחשמע מהבעל שהחיינו אכל הסדר, מחשב כאלו ברכה צ"פ שהחיינו, האמירה אכל הנרות והמחשבה אכל הסדר. י"ל עפי"מ שראיתי בספר רצות אפרים ח"א קנ"ב, שהצ"ח מרבינו הקדוש **המגיד במועזרי"ש ז"ל** ליישב, האיך יוכל לשמוע באמצע שמו"ע קדושה ויוצא בזה לשומע כעונה, וא"כ הוה הפסק באמצע שמו"ע, ותירך כי למצוא אומרים מחשבה טובה כמעשה, להכי יוצא ידי קידוש ע"י מחשבה טובה ללא ידי קידוש, אבל שיהא כמעשה לבטל החפלה מטעם הפסק, בזה לא אמרינן מחשבה כמעשה והוה הפסק ומבטל החפלה דזה כמחשבה רעה ולא הוה כמעשה ודו"ק דפח"ח.

דו"ב י"ל בניד"ד ללא ידי קידוש כליל פסח חשוב מחשבתה כמעשה ויוצא מחמת קידוש אבל שיהא חשוב המחשבה כאלו אומרת שנית שהחיינו בזה לא אמרינן מחשבה כמעשה, וממילא היא יוצאת שהחיינו צמה שאמרה אכל הדלקת הנרות, ומה ששמעה מהבעל שהחיינו בזה לא חשבינן כאלו גם היא אמרה שנית שהחיינו, לכן תשאר האשה כמנהגה וחזרך שהחיינו בשעת הדלקת הנרות כליל פסח ובכל יו"ט ודו"ק.

כו. מי שטעה באחרון של פסח ואמר שמיני עזרת החג הזה תחת לומר חג המצות הזה, אם יצא. הגם דחשב על פסח רק הזכיר יום אחר, צפרט דאיחא במסכת סופרים לומר באחרון של פסח "שביעי העזרת הזה" אף דלא קי"ל כן.

הגה הרמב"ם ספ"ח מהל' ברכות פסק לקח כוס שכר לברך שהכל וטעה ואמר צפה"ג יצא דאזלינן בחר כוונתו כיון דהיה כוונתו לברך שהכל והקשו על הרמב"ם, ומירצו דהר"מ לשיטתו דס"ל כל הברכות יוצא בהרהור הלב, כיון דחשב בתחילת הברכה כראוי אזלינן בחר מחשבה של התחלה, הצרכי יוסף בסימן תרס"ח הצי"ח מספר צ"י דמי שחוסם החחימה כחיקונה סגי בהזכרת

ותקרא שמו שמואל

ז

י"ט. בפתח א"כ נילוף דמי שהזכיר שם חג אחד שהיה עומד בשמיני עזרת ואמר חג הסוכות יאל בדיעבד וכו' וכ"פ הח"א ועיין באריכות בספרי שו"ת דב"ש ח"ה סימן נ"א דאין צריך לחזור אף דאמר בפתח שמיני עזרת, אבל בודאי היה כוונתו על פסח, אין צריך לחזור ואין להאריך יותר עיי"ש ודו"ק.

בז. אם נתן הקא"ר לגוי לתקן תחת המושבות ושם היה חמץ, והגוי אומר שניקה החמוצים אם נאמן. ג"ל דנאמן הגוי, דיש כאן רק איסור דרבנן, דמדאורייתא צביטול סגי ועי' סי' תל"ג דנאמנת אשה לומר שנבדק, דהוה דרבנן, עי' בטו"ז סי' נ"ח סק"ב דברי הרשב"א והרשב"א דנמסית לפי תומו בדרבנן נאמן הגוי וה"ג כן.

בח. אם מותר לאכול מאכל ממצה מעהל של מצות, קודם פסח. מותר אפילו בערב פסח. עי' פמ"ג בא"א סימן תע"א ובמעד"ש סימן קט"ו אות י"ד.

בט. מצות של אשחוקד שהיה צפריזער אם כשרים לשנה הבאה. עיין שו"ת מהרש"ם ח"ו סימן נ"ט, דאם בודק ואין בהם חולעים כשרים לשנה הבאה.

ג. אם מותר לשפוך אלקאהאל על החמץ בשעת שריפת החמץ אם אין חשוב כמו נפסל מאכילת כלב וממילא אינו מקיים מצות שריפת חמץ, דמהא"ט אין מצטלים החמץ קודם שריפתו דאז אינו מקיים מצות שריפת חמץ שלו.

אין חשש כי האלקאהאל צענמו חמץ א"כ מקיים שריפת חמץ עם האלקאהאל, כן ניכר החמץ אחר שפיכת האלקאהאל עליו, ועי' בספר שבט הלוי.

ד. אם יש שבע ברכות בליל פסח אלל הסדר האין יתנהג ביום של ברכה שלא יהא נראה כמוסיף על הד' ברכות.

יקח צ' ברכות לברך המזון, ואחר ברכהמ"ז יצרך צפה"ג על שתייהן וישתה מכוס ברכה"מ ויוסיף על כוס ברכהמ"ז מכוס השני של שבע ברכות וישתה היין מן כוס השני של שבע ברכות בלי הסיבה שיהא ניכר ללא שייך להכוסות של הסדר דאז היה לו לשמות בהסיבה. (שלחה"ע וכדעת רבינו משולם.)

ל"ב. אם מותר הן לטוב באמצע הסדר לשאול אביו הקשיות כליל פסח, אם אין זה הפסק בין קידוש לסעודה.

אין זה הפסק, ראשית, כליל פסח שותין רביעית עפ"י רוב, ולפי"ד הגאונים חשוב מקום סעודה, (ערה"ש סי' רע"ג ס"ח). שנית, עי' ערה"ש וזה לשונו "אין להפסיק הרבה אחר הקידוש" משמע אבל הילוך מיעוט אין קפידא, ועי' בשו"ת כנה"ג דמש"כ המג"א י"א ממקומו נריך לקדש שנית, היינו יציאה ארוכה לשוק, לא ברחוב סמוך להבית אין הפסק, בפרט יציאה שדעמו לחזור מיד להשלים הסעודה, ועוד כי יציאה זו שייך להסעודה ולא ענין זה כהיסח הדעת, וגם מקיים בזה מצות כיבוד אב. ומצוה לקיים המצוה כאן הן שואל, כי ישאלך בך.

ל"ג. אם מותר להדיח הכלים צו"ט לצורך מחר כדי שלא יחממו הפירורים שנפלו בהם.

מותר להדיחם במים זונגים וכלילה ידיחם שנית במים חמין, ויש להחיר משום חומרא דפסח וחשוב לורך היום, ועי' בספר אז נדברו ח"ב סימן כ"ט, ואפשר דזה בכלל עירוב חבשילין כלשון ולמיעבד כל זכנא מיו"ט לשבתא ודו"ק.

ל"ד. אשה ששכחה להבדיל צמוצאי פסח (והה"ד בשאר מוצאי יו"ט) ונזכרה אחר יו"ט ואין מי שיבדיל בעדה, ובחדושי רע"א כי דצמוצאי יו"ט אין להבדלה תשלומין מוצ"ד צמ"צ סי' רצ"ט ס"ק ט"ז וכ"כ החס"ל תאמר המבדיל וכו' בלי שם ומלכות, וכ"כ בספר בן איש חי פ' ויאל אף דיש חולקין, מ"מ צנשים יש לסמוך על המקילין ותאמר המבדיל בלא שו"מ.

ל"ה. אם יכול לקיים בערב פסח מסכת משניות ועי"ז יאכלו הצבורים.

עייץ בשו"ת בית ישראל מחומני הגה"צ ז"ל צסימן מ"ז שהחיר אם לומד בעיון, וכן שמע מאביו הגה"צ ז"ל ששמע מהגה"ק מהר"י מריזשין זי"ע והביא רא"י מגמרא שבת קי"ט דאמר אב"י תיתי לי דכי חזינא לצורבא מרבנן דשלים מסכת, עבדינא יו"ט לרבנן ואז עוד לא הי' מסכת עם גמרא רק משניות ואפי"ה קראו מסכת ולהכי מותר לאכול הצבור על סמך זו.

ותקרא שמו שמואל

למ

לד. הסופרים ספירה רק אחר הקדר ביום ראשון לעומר, מה יעשו בליל שבעות, הלא מחפליין או מקדשין במאחר כדי שיהא תמימות, וזה ניחא אם התחיל לספר מיד אחר תפלת ערבית, אבל כיון שהתחיל לספר אחר הקדר אולי צריכין להמתין בליל שבעות עד הזמן שהתחיל לספר בליל ראשון.

עי' ר"ן סוף פסחים, דכל שסיפר בלילה, תמימות קריין, אמנם בסוף מ"ט יום, אם יקדים לקבל יו"ט שבעות, בזה יבטל מנין הספירות, לכן מאחרים להחפלי, ולכה"פ לעשות קידוש בודאי לילה.

לז. על דבר הקושיא על הרמב"ם, למה לי הקרא לא יאכל דחמץ יהא אסור בהנאה, הא פוסק כר' אבהו אם כן גם לא תאכל אסור בהנאה. עיי' בספר שפת אמת פסחים דף י"ב ע"ג, דלהכי הביא הרמב"ם הקרא דלא יאכל, דלא נימא חמץ שאני, שאין איסורו אסור עולם, להכי הוה אמינא דאין אסור בהנאה, להכי צריך הקרא דלא יאכל, דאסור בהנאה.

לח. אם מותר בשבת לשפוך המים שבכלי זכוכית ולמלא בחורה עם מים כדי שיחכשר לפסח בג"פ מילוי ועירוי, כן כשחל יום ג' בשבת ואם לא ישפוך בשבת לא יהי' לו כלי זכוכית להסדר, יש להחיר לעת הצורך עיי' ערמה, שיטול ידיו מהמים שבכלי כשצריך נטילה, וזוה ישפוך כל המים שבכלי, ואח"כ יטול ידיו לתוך הכלי עד שיחמלא ויחכשר בשבת עיי' הערמה, עיי' שו"ת נוב"ת או"ח סכ"ז גבי בשר ששהה ג' ימים בלא מליחה, אם שרה במים תוך מעל"ע יכול להשהותו עוד, וחל יום השלישי בשבת מתיר לרחוץ ידיו על הצער עיי' הערמה הנ"ל.

וב"ב בספר פחד יצחק מערכת הצ' וכן בשו"ת בא"י ס"ז ז' ובמגדל עוז בדיני מליחה פ"ב אה"ז שיוכל להערים, וראה בשו"ת דב"ש ח"א סג"ג, וה"נ יש להחיר לעת הצורך להכשירו על ידי ערמה הנ"ל. אמנם כאן באמעריקה צ"ע אם שייך לומר שהוא עת הצורך ול"ע ודו"ק.

למ. ע"ד קושי' השאגת ארי' (סימן י"ז) למה חשב הרמב"ם דרך רחוקה עד זמן שחיטת הפסח, ואף שנתקרב אחר כך פטור, ובאכילת מצה אף שהיה נכפה בחילת הלילה, ונתרפא אחר כך סבירא ליה להרמב"ם דחייב במצוה.

וי"ט דהרמז"ס לשיטתו דס"ל כאז"י בזבחים (דף ק') דאם מת קודם חנות, אז חייל עליו אנינות ודומה הפסח, אבל אם מת אחר חנות אינו יכול האנינות לדחות הפסח, הרי דמחלק בפסח בין קודם זמן שחיטת הפסח ובין אח"כ בה"ד הכא, (רמז"ס פ"ו מהל' ק"פ הל"ט).

ב. א"י לתרץ דרך רמז שיטת הרמז"ס הנ"ל. דמנינו צנמקה הריאה בידי שמים הדרא בריא, ובידי אדם לא הדרא בריא, א"כ י"ל צנכפה צומן אכילת מצה דזה בידי שמים לכן הדרא בריא וכשנתרפא צלילה חייב לאכול מצה דזה בגדר הדרא בריא דהוה בידי שמים ויקיים מצות מצה, אבל בקרבן פסח שהיה בדרך רחוקה, דזה העיכוז בא בידי אדם, דאמרינן לא הדרא בריא, הנ"ל לא אמרינן כיון דנתקרב אחר חנות, יביא פסח, אלא אמרינן דאינו חייב להביא קרבן, דלא הדרא בריא כיון דבחנות היה רחוק, כן י"ל בדרך רמז ונחות ודו"ק.

וי"ט להוסיף טעם מ"ש מצה דחייב לאכול מצה כשנתרפא, דאיתא בזוה"ק, מצה נקרא נהמא דאסוותא א"כ כדי לקיים מצות מצה יבא לו רפואה ולא שייך בו היססה"ד. לכן כאשר נתרפא חייב במנה ודו"ק. הקב"ה ישלח רפ"ש לכל הנזרכים ומכה לגאולה שלימה צב"א.

ותקרא שמו שמואל

מא

על דבר הקושיא בנמ' פסחים קי"ט ע"ב למה לא
יכבדו לאהרן הכהן לברך ומשום מ"ע דוקדשתו

יום ג' לסדר למען תזכרו וגו' תשנ"ה לפ"ק

שזכמ"ם לכבוד ידידי הרב הגאון הנדיק המפורסם בנש"ק וכו' כש"ח מו"ה
משה האלבערשטאם שליט"א מנהל הבי"ד של העדה
המרידות בירושלים עיה"ק.

אחדשתה"פ מאהבה, הנה אחמול כי יעבור למז"ט פגשתי את מעכ"ה
נ"י בשמחת חו"כ, ונהנתי להכירו, וכדי שלא אחז בידים
ריקנית, אמרתי לתוך את הקושי הגדולה אשר העיר לפני, בדברי הגמרא
פסחים (דף קי"ט ע"ב) עתיד הקב"ה לעשות סעודה לנדיקים ביום שיגמל
חסדו לזרעו של יצחק לאחר האכילה נומנין לו אברהם אינו כוס של ברכה
לברך, ואומר להן איני מברך שינא ממני ישמעאל, וכן ביצחק מפני עשו,
וביעקב מחטא ב' אחיות, למשה טול וברך אומר להם אינו מברך שלא זכיתי
ליכנס לארץ ישראל לא בחיי ולא במותי, אומר לו ליהושע טול וברך וכו',
הקשה למה לא כבדו את אהרן הכהן לברך, בפרט אלל כהן שי"ך הברכה
מטעם וקדשתו, ופייס חידוש שאינו בנמצא קושיא זו בשום מקום, ובאמת זה
פליאה עזומה לכאורה.

עי' אור"ח סימן ר"א שכהן קודם לכל דזה בכלל וקדשתו, כמ"ש בגיטין דף
נ"ט ע"ב, וקדשתו לברך ראשון ופירש"י ולברך ראשון בסעודה, אף שיש
פלוגמא אם זה הדין שחנא דבי ר' ישמעאל וקדשתו אם זה דאורייתא או רק
אסמכתא מפני דרכי שלום, ונראה מלשון הגמרא דאזי הקשה למה אמרו
מפני דרכי שלום, הא דאורייתא הוה, משמע דזה דאורייתא, לכן מנה הסמ"ג
במנה קע"א, מזהו זו, אף דמדברי רבא ביצמות דפ"ח משמע דס"ל לרבא
דהך דרשה וקדשתו של החנא דבר"י רק אסמכתא וקיי"ל כרבא דבתרא, אבל
ידוע כשאכא עוד אחד דמסייע לאזי ק"ל כאזי, וכאן פסק רב יוסף כאזי
דוקדשתו דאורייתא י"ל דפסקינן הכי, עי' יד מלאכי סי' קנ"ח. ובכל אופן
אפי' נימא דהוה רק אדמכתא כנראה מדברי הצרייתא בספרא פ' אמור, די"ל
גם אסמכתא כדלוי, ובכל אופן קשה למה לא כיבדו את אהרן לברך.

בפשטות י"ל ליישב, כד נדייק בדברי הגמרא נראה כי אצל אברהם כתיב
 טתנין לו לברך, ואח"כ כתיב טול ו ברך, כנראה אוחו שכיבדו
 לברך נטל הכוס וכיבדו לשני ולא החזיר הכוס כלל שותנים לו כוס לברך ואינו
 מברך.... ואומר לו טוב וברך, לכן כאשר משה רבינו לא רצה לברך דחשוב כי
 אינו ראוי לברך כי לא זכה ליכנס לארץ ישראל לא רצה למסור לאהרן כי
 לשיטתו גם אהרן אינו ראוי לברך, דהוא ג"כ לא זכה ליכנס כלל לא"י לא
 בחייו ולא אחרי מותו, ושפיר מסר רק ליהושע הממלא מקומו, כי הוא זכה
 ליכנס לארץ ישראל, ולענ"ד זה נכון.

ובזה שלא כיבדו את אהרן הכהן ראשון לברך כמו דקיי"ל כהן מברך ראשון,
 י"ל עפ"י הגמרא נדרים (דף ל"ב ע"ב) דאברהם קבל הכהונה משם
 זן נח, וכיון דאברהם היה כהן וממילא היה הוא קודם לברכה, וממילא הכהונה
 גם לבניו אחריו, ולהכי גם יצחק כהן ויעקב, ואח"כ משה או מנד מורחו
 דנקרא חכם ביותר מכל העולם שאחר יעקב, או דבתחילה משה שישמ זכהונה
 ע"י זכמים דף ק"א ע"ב אמר רב משה כה"ג הי' כל אותן מ' שנים צמדבר,
 ושפיר כדדוהו אחר יעקב שהיה כהן מ אברהם זקינו, ודו"ק ע"ג ז"ה.

א"י עפ"י דרך החסידות, כי לדברי הארז"ל לעמיד הלויים יהיו כהנים,
 ומהא"ט מרמזים דס"ת של לדיק כחמ"ר יפרח אוחיות קרת, דלעמיד
 יהי קרת הכה"ג, דהלויים יהיו כהנים, וז"פ החו"כ וישא אהרן את ידיו ויברכם,
 רק אוחו שעה ר"ל עד תחיית המתים דאחר תה"מ יהיו הלויים כהנים ויהי
 קרת המברך, ע"י ספר לאורי שלל צמדבר קדימות אוח כ' ואות י"ד. וכיון
 דלעמיד לא יהיה אהרן הכהן שפיר ניחא דלא כיבד את אהרן לברך כיון דלא
 יהיה הוא כהן, ועיין בצפה"ק דברי חיים פ' יתרו זד"ה אחס ראיתם דאלמלא
 החטא לא היה העבודה מכהנים מדת החסד, רק צבכורים מדת הגבורה,
 כמבואר בגלגולים, כאשר יהי לעמיד לזא עיי"ש הרי דלעמיד לא יהי העבודה
 זכהנים רק הלויים יעשו העבודה ולא יהיה אהרן הכה"ג והכל ניחא צס"ד.

ובזה י"ל (אולי צדק נחות) לכאורה יש לדייק למה הפסיק בצרכת כהנים
 קודם הקרבת הנשיאים וזין דיני נזירות, י"ל דראה משה כי אהרן
 ושצטו לא יעלו חלק בהקרבת הנשיאים, רצה להשקיט רוחו ואמר כי הקצ"ה
 רוצה ליתן לו כח שהוא יהי המברך אח כל ישראל (ויהי) צחינת רבי, ומשב
 משה שזה יהי כיבוד גדול לאהרן שהוא יהיה הרבי ומשה יהי המלך

ותקרא שמו שמואל

מג

והקצ"ה יסכים לכל הזכרות שיצרך אהרן את ישראל, אמנם מתמת ענוותנותו הגדולה לא קיבל כי ראוי להיות רבי, רק בגדר שמש לעשות עבודה צביהמ"ק ולכן חלשה דעתו גם אחר שעשאוהו משה בגדר רבי, צפרט לפי הנ"ל לא ימשך הרעביסטעו"ע רק עד תחיית המתים, ואח"כ יטלו הלוים קרת ועדתו את הכח של הזכרה לצרך את ישראל כי הלוים יהיו כהנים, לכן לא שקטה רוחו, עד שאמר לו שאתה מדליק ומטיב את הנרות, שתתקן את המזות של ישראל שלא נעשו בדו"ר להעלותן אל מול פני המנורה לקבל השכינתא וזה חשוב אלול לעשות טובות לישראל לעלות מזות שלהם למעלה על מקומו ודו"ק כמ"ש אהרן אהרן אוהב שלום ר"ל לעשות שלו' בין ישראל לאציהם שצשמים.

והנני בזה ידידו דושתה"ש מאהבה ובכבוד רב

הק' שלו' קרויו אבדק"ק אודווארי

יו"ד ומנהל בית הוראה שע"י התאחדות הרבנים

**שיטת הרוקח דעל פחות מכביצה פת לא יצטרך נט"י
ואם אפשר לגזור על פחות מכשיעור אמו שיאכל כשיעור**

יום ג' לסדר תזריע טהרה, תשנ"ז לפ"ק

י"ב לעומר, יצילהו השומר, מגזירת קל וחומר, וינצרהו כאישון, כ"ז לחודש הראשון, האי גזרה הראש והראשון, ה"ה כבוד ידיד זל"מ הרב הגאון המריף ובקי עלום, מרביץ תורה לעדרים, אין גומרין עליו ההילולים, וכו' כש"מ מו"ה אברהם שאר שליט"א ראה"כ דיסה"ר נייטרא.

אחדדשה"מ מאהבה, הנה על חג הפסח העבר קבלתי מתנתו המחשבה שלשה כחוצים הבאים כאחד אשר הוציא לאור עולם בעוה"ש"מ על עניני פסח והגדה, ומחמת טרדות שונות לקחתי לי היום פנאי בצית הוראה להנות מהם.

ובדרך אגב צא לידי בעה"מ לכחוצ קצת הערה כבקשת נכדי היקר והחשוב איש האשכולות מאוד נעלה זנש"ק מו"ה מאיר איתמר ר"צ שליט"א חתן בני הרה"ג ר' שמואל דוד שליט"א דומ"ץ דקהל אודווארי יצ"ו, שאכתוב לו אכתוב איזה הערה להראות כי חציצים עלי דבריו שהם מלאים זיו ומפיקים נוגה, צפרט שנכדי היקר מלא פיו תהלות על כמע"כ שליט"א, ויה"ר שיזכה להשפיע לכל בני תורה, חשקות הלימוד, ויעלו מעלה מעלה בסלם העולה בית א-ל כאוונה"ט.

הנה ראיתי מש"כ בקונטרס שואלין ודורשין בסימן חע"ה שהביא שיטת הרוקח דעת פחות מכביצה פת לא צריך נט"י בסימן קנ"ח ובסימן רפ"ג, והביא הרוקח רא"י לשיטתו ממשנה פסחים קט"ז נוטל ידיו צטיבול ראשון, נוטל ידיו צטיבול שני משמע דרק שני מחייב נטילה מחמת טיבולו במשקה אבל מצה דסגי בזית לא מחייב נטילה, ועי' מג"א שם סק"ג דחוס' חולק על הרוקח, וס"ל דגם על פחות מכביצה צריך נט"י, וכחז כמ"ה נ"י כי כוונת המג"א מדכתב דחוס' דמה שנקט המשנה נוטל ידיו צטיבול שני "לאו דוקא" משמע דבאמת יש כאן עוד נטילה על המצה אף דהוה פחות מכביצה, רק נקט טבילה שני מדנקט"י בראשונה בענין טבילה נקט נמי אח"כ הלשון טיבול, ולא כרוקח דדוקא נקט טיבול שני, דעל אכילת כזית מצה אין

ותקרא שמו שמואל

מה

צריך נט"י כך הוא כוונת מג"א דהמוס' חולק על הרוקה וזה נשמע מדנקט המוס' הלשון "לאו דוקא" ומסיים ע"ז כנ"ל (כן נראה לי).

ובאמת עיינתי בלשון הגר"א שם על מג"א שמפרש שקי"ז כוונת המג"א מחוס' נראה צרור שמפרש ג"כ כוונת המוס' כמו שמפרש כמע"ה רק אח"כ דוחה את הראי' של המג"א מחוס' ודו"ק. נמצא דמה שמסיים כבודו על חידושו בלשון כנ"ל, זה ג"כ לאו דוקא כי כבר מפורש זה ע"י הגר"א ודו"ק.

ובדי שלא אחי' כהאי חנא דדרש ריק"ס ריק"ס לגמרי, אבוא עם איזה הערה קטנה צענין זה, בדרך פרפרת.

לכאורה קשה לי הא"ך פסק הרוקה דעל פחות מכזית או פחות מכביצה א"צ נט"י, הא ראיתי בספר מנוחת אשר מכ"ק זקני הגה"ק מופה"ד אדמו"ר מטשענגער שהביא בסוגיא דכתובות (דף ע"ד) דברי הב"י בשם הירושלמי צריש כי"ד מצרכין דלכך יש לצרך ברכת המוציא גם על פחות מכזית ועל ברכת המזון צעין דוקא כזית, משום דקודם אכילה חוששין שמא יאכל כזית, לכך צריך לצרך אפי' על כ"ש, אבל צביהמ"ו צעין דוקא כזית לכה"פ, ולפי"ז הקשה המג"א הא"ך מותר לאכול פחות מכביצה חוץ לסוכה, ליחוש שמא יאכל כביצה, וא"כ ה"ו בפחות מכזית יטול ידיו שמא יאכל בכזית, ולמה פסק הרוקה בפחות מכזית או פחות מכביצה א"צ ליטול ודיו.

וע"כ צ"ל דדעת הרוקה דלא גזרינן שמא יאכל כשיעור, וכ"ד הטו"ו ואפי' ולא כירושלמי הנ"ל, ומאן דס"ל דגם פחות מכזית צריך נטילה (כהמג"א) ס"ל דגזרינן פחות מכשיעור אטו שיאכל כשיעור.

ובדמות ראוי כי שיטת המוס' בהירושלמי דגזרינן פחות מכשיעור אטו כשיעור, ידוע קושי' הירושלמי בקידושין דף ל"ח למה לא אכלו מנה מחדש, יבא עשה דמנה וידחה הל"מ דחדש, ותירץ מוס' בדברי הירושלמי, דגזרינן כזית ראשון אטו כזית שני ואז יעצור על איסור חדש, הרי דמוס' ס"ל דשי"ך לגזור חזי שיעור אטו שיעור שלם, ה"ו י"ל דצריך ליטול ידיו בפחות מכביצה או פחות מכזית אטו שיעור שלם. ולכן פסק מוס' והמג"א דלא כהרוקה אלא יש ליטול ידיו גם בפחות מכשיעור משום גזירה, לפי סברת הירושלמי בכ"ד מצרכין.

א"כ לכאורה היה יכול המג"א להביא רא"י דלא כהרוקה ממס' קידושין הג"ל ובהקדס סברת הירושלמי הג"ל כביד מצרכים ודו"ק היטיב.

אב"ל כי יש לחלק כמ"ש בזמנ"א הג"ל, להכי צסוכה ל"ג אטו שיאכל כביצה פת חוץ לסוכה דדוקא צאיסור לאו חיישינן כמו צחדש דיש שם איסור לאו גזירת כזית ראשון אטו כזית שני, אצל לא צסוכה דהוה רק עשה, ו העשה קיל דאינו שוה צכל דל"ש צנשים, לא גזרינן ומותר לאכול פחות מכביצה חוץ לסוכה, לכן לא הביא המג"א רא"י ממס' קידושין.

ד"פ זה אין רא"י מחדש לנט"י דהוה רק דרצנן ושפיר פסק הרוקה דפחות מכשיעור א"ל נט"י, ודו"ק.

ובאיזה סברא פליגי הרוקה, והמג"א מכת המס' י"ל כן, י"ל כי צבר הארכתי צחיה"פ העבר שדרשתי צעיר סקווירא ציהמ"ד הגדול דשם, צענין הלכות נט"י דיש לעשות פלוגמא צין הצבלי להירושלמי אי מצות נט"י דאורייתא או רק דרצנן, דלהצבלי דלמדו נט"י ממחניחין ידיים, נוטלין ידיים לחולין לתרומה וכו' אטו סרך תרומה דמהרה יבנה המקדש ויהי תרומה ויטמא אותו לכן גזרו נט"י גם לחולין שיזהרו ליטול ידיים גם לחולין שלא יצאו לטמא תרומה הוה רק דרצנן, וכן יהי דעת הרוקה, לכן לא גזר פחות מכזית אטו כזית, וס"ל דפחות מכשיעור א"ל נט"י.

אב"ל החולקים על הרוקה יוכלו לצבור כהירושלמי דנט"י מה"ת כהמנד"א דמה שלמדו נט"י מקרא והתקדשתם ס"ל דנט"י מה"ת, ועוד מכמה לימודים שנמשל לרחיצת כהנים צכזור וכו' וכיון דנטילת ידיים מן התורה וספיקא דאורייתא לחומרא שפיר גזרינן וחיישינן דלמא יאכל כשיעור כמו שגזרו צחדש כזית ראשון אטו כזית שני, וכמו הירושלמי דהטעם שצריך לצרך על כ"ש דחיישינן שמה יאכל כשיעור כנ"ל, להכי ס"ל דגם צפחות מצזית צריך לנט"י דלא כהרוקה.

המסיים בברכה והצ"חה מעין הפתיחה הדושה"פ

הק' שלו' קרויו אבר"ק אדווארי

הגני מצדף ספר פנחות שלום על פרשת ויקרא במדבר.

בענין שמחת יו"ט ומצוה לאכול בשר ביו"ט

אי מצוה או חובה לאכול בשר ביו"ט, ומה הדין באכילת בשר בפורים, ולכ"ע בפורים איכא חיוב ומצוה לאכול בשר יותר מי"ט, ומחלק שם דאכילת בשר ביו"ט נתקן בזמן שהי' זבחית שלמים בזמן ביהמ"ק דכתיב וזבחת שלמים ואכלת שם להכי זבה"ז דליכא זבחית שלמים, ליום שמחה באכילת בשר ביו"ט ויש לקיים מצות שמחה ביו"ט בשתיית יין, א"כ בפורים שנתקן להיות בשמחה בזמן שלא היה זבחית שלמים, לכן החיוב ומצוה לאכול בשר דוקא ולקיים מצות שמחת פורים בשר דוקא עם יין משא"כ ביו"ט וזוה מיישב כמה סתירות עיי"ש.

והפרי"ז יש לחלק ולומר דיש נפק"מ אם חיוב לאכול בשר ביו"ט או לא, דהטו"ו כתב ביו"ט סימן קצ"ח דאשה ביום טבילה אף דיש מנהג שלא תאכל בו ביום בשר מ"מ ההלכה לטבילה בפורים מותרת לאכול בשר, מכח ק"ו מה ביו"ט דאין חיוב לאכול בשר מ"מ מותרת לאכול ביום טבילה כ"ש בפורים דחיוב יותר לשמח באכילת בשר בודאי מותרת לאכול בשר ביום טבילה לפי דעת הטו"ו ודו"ק.

אמונם בספרי שו"ת דברי שלום ח"ד סימן קט"ו הארכתי דאין לאשה לאכול בשר ביום טבילה, וכן כתבו כמה גדולי הפוסקים ע"י שו"ת דברי סופר דיש להחמיר שלא תאכל בשר ביום שתיכנס לטבילה, וע"י שו"ת דברי שלום ח"ו בקפס"ה סימן תכ"ג להחמיר וז"ב.

הגדה באשל אברהם תרצ"ה ובעקרי הד"ט אסור ל אשה ההולכת לטבילה בפורים שלא תאכל בשר. וע"י בספר או נדברו ח"צ סמ"צ דיונא ידי שמחה בשתיית יין לבד, ועיין במנח"י ח"א סל"ט דשמחת הגם אין פורים בכלל.

וה"י נראה לחלק בהדין למונע אכילת בשר לאונן ביו"ט או למונע אכילת בשר בפורים מטעם אחר, דהנה ע"י במג"א סי' תקנ"ב ס"י כשחל ח"צ בשבת אסור למונע אכילת בשר, דעיקר המנועה משום אבילות וזה בזיון לשבת ויו"ט, להכי התירו באונן לאכול בפורים דהמניעה בזיון לפורים, ולהרא"ש אין אבילות בפורים, אבל אם מונע ... (חסר הסיום).

אם היבא שמוזכיר שם אביו הוא לגריעות

כמו בר ליואי ורשב"י

ובביאור פסוק בפ' וישב "ביקש יעקב לישב בשלוה"

בס"ד לסדר וישב יעקב עש"ק תשנ"ז לפ"ק

שבתא וענוגתא טבא, להאי גברא יקירא, המיל"ת, הרב הגאון המפורסם
איש האשכולות מלח תהלות, כש"מ מו"ה גחום מאיר גרמאן

שליט"א.

אחדשה"ט מאה"ר, הנה קבלתי הספר זבח השלמים ע"י בנו החשוב מו"ה
פנתס נ"י, ושמתחי גם ממכתבך היקר, וע"ד ההערה שכתב
כי א"ד בר יוחאי או בר לואי, לר"ש בן יוחאי, כי לא מנינו במקום שמוזכר
גם שם אביו שיהא זזה גרעיתא, היום עש"ק ואין פנאי להאריך ובמקום
שאמרו לקצר אינו נריך להאריך, מ"מ אומר אני כי גם אני תשכתי שיש
לשדות זו נגא, מ"מ תשכתי כי קצת דמיון הדברים להדדי, ר' שמעון לשיטתו,
ואומרים בשם הפמ"ג, דבר בעתו, אפי" מה שאינו רק בחינת מה (ר"ל בגדר
ונחנו מה, מ"מ טוב כיון שדומים לשיטתם ודו"ק לכן תשכתי לך זה החידוש
ר"ש לשיטתו).

כמו שחידשתי היום קצת חידוש בלחוח, הנה ראיתי בספר כתנות אור מצעל
פנים מאירות ברש"י ביקש יעקב לישב בשלוה, דס"ל שכר מצוה איכא
גם בהאי עלמא, לכן רצה לישב בשלוה גם בעוה"ו, דשכר מצוה יש גם בה"ע,
קפץ עליו רגזו של יוסף שהלך לאחיו בדבר מצות כיבוד אב ואפי"ה אמרו
ליעקב חי' רעה אכלתהו הרי משם דלא ניצל יוסף, וע"כ ראוי משם דשכר
מצוה בה"ע ליכא, וכיון שראה יעקב כי הי' רעה אכל את יוסף נשמע דשכר
מצוה בה"ע, לכן לא רצה עוד לישב בשלוה עיי"ש. וי"ל בגמרא חולין (קמ"ב)
דשכר מצוה בעולם הבא דבלא"ה מצות כיבוד אב ומצות שליח הקן דכתיב
בהם למען יאריכין ימיך היכן אריכות ימיו, ע"כ יקבל שכר רק בעוה"ב, ופריך
הגמרא ודלמא לא הוה הכי, ומשני הגמרא ר' יעקב מעשה חזא, ואמר בדרך
רמז ולחוח, רבי יעקב קאי על יעקב אבינו דיעקב ראה המעשה דיוסף שקיים
כיבוד וניזוק, משם ראה יעקב כי שכר מצוה רק בעוה"ב, להכי שפיר חי'

ותקרא שמו שמואל

מט

רעה אכלתהו, ויקבל שכר בעוה"ב, עכ"פ מיעקב יש ראי' דשכר מנוה בה"ע ליכא, ודו"ק.

וייש לדחות כי לבסוף נחגלה כי יוסף ניצל ונעשה מלך, הרי דקבל שכרו בעוה"ז א"כ באמת אין ראי' מיעקב, ועכ"פ בהס"ד של יעקב יש ראי' מיעקב דשכר מנוה בה"ע ליכא, דבלא"ה היה לו לבטוח שבדאי ינצל כי המנוה יגן עליו, הרי דיעקב חושב דשכר מנוה בה"ע"ל.

אם אבל מצה בלא ברכת המוציא אם כבר יצא

ידי חובת מצה בזה

יש לחקור מהו הדין אם אכל כליל פסת מצה בלא ברכה וזכר אחר שאכל כשיעור מצה מה יעשה, דכיון דלא ברך מקודם הרי עבר על איסור שנהגה מקדשי שמים לרב יהודה, ולדברי הגמרא שם בצרכות, וכשיש איסור באכילה הרי לא יצא ידי חובת מנוה כמו שאמרו בר"ה דאם תקע בשופר של שלמים לא יצא דכי קא תקע באיסורא תקע ואכל באיסור המנוה.

בש"מ ברכת המוציא אם לא גמר סעודתו יוכל לברך עוד על מה שרצה לאכול כמ"ש בס"י קס"ז ס"ח ובמג"א שם ס"ק כ"א, אבל על אכילת מצה הרי כבר אכל כזית א"כ מה יעשה, ויותר מהשיעור אין מצה א"כ אינו יכול לברך. בשלמא אי ברכות אין מעכבות אף דבאיסור תקע ונהגה מקדשי שמים יצא דמנוה לאו ליהנות נחנו וא"כ עכ"פ יצא ידי המנוה דעל ענש המנוה לא עבר איסורא דלית בה הגאח מנוה, לכן לא יברך שוב על אכילת מצה רק ברכת המוציא כהנ"ל.

אב"ד אם ברכות מעכבות משום דבאיסורא אכל בלא ברכה ונהגה מקדשי שמים, וכמו בשלמים נמצא שעוד לא אכל מצה לשם מנוה יש לומר דשרי לברך על אכילת מצה ולנאח ידי המנוה, ולאכול מצה כשיעור עם הברכות. אבל כיון דאין קי"ל מנוה --- חסר הסיוס.

בענין אי עשה דקודם הדיבור דוחה ללא תעשה של אחר הדיבור - וביישוב קושיית העולם

יום ג' לסדר טהרה שנת "יוסף עליכם ככם אלף פעמים וגו' לפ"ק

את חג המנוח יחוג צדילות וצנענות, ה"נ כבוד קדושת הרב הגאון הלדיק
המפורסם וכו' אדמו"ר מסערעטא וויזשניץ שליט"א.

היות כי נחזקשמי ממעכהדר"ג שליט"א להעיר כפעם פעם צאזזה הערה
בשעת הלימוד, הנה כעת לומדים בסוגי' חדש על שבת הגדול בסוגיא
חדש, קידושין דף ל"ח ע"א, ראיתי להקשות בשם המפורשים, על מה שהקשה
שם הירושלמי מובא בחוס' שם, למה לא אכלו מנות זליל ראשון של פסח
מתבואה חדשה, יבא עשה דאכילת מנה וידחה ל"ת חדש.

ותירץ הירושלמי, אין עשה דקודם הדיבור דוחה ל"ת דאחר הדיבור, ומנות
מנה נאמרה קודם מתן תורה אינו יכול לדחות ל"ת חדש שהוא
אחר מתן תורה.

לכאורה נראה מזה דעשה דעשה קודם הדיבור תלש ואין לו כח לדחות
את הל"ת דלאחר הדיבור, ומקשים העולם הא בגמרא יבמות דף
ה' פריך הגמרא נילף עשה דוחה ל"ת ממילה שדוחה שבת, ומשני הגמרא
דמילה ה"י קודם הדיבור לכן יש צו לדחות הל"ת, הרי דעשה קודם הדיבור
יפה יותר מעשה שאחר הדיבור.

ועל"ה בדעתי ליישב קושי' זו, מקודם נראה לי להסביר מהו הסברא דעשה
קודם הדיבור אין צו כח לדחות ל"ת דאחר הדיבור, במה תלוי כוחו
של קודם הדיבור יותר מעשה של אחר הדיבור לפי הגמרא יבמות, ומה סברת
הירושלמי דקודם הדיבור אין צו כח לדחות. אפ"י דברי החוס' עירובין דף ק'
ע"א גבי פלוגתא ר"א ור"י בנתערבו מתן ארבע צמתן אחת, ר"א אומר יחנו
צמתן ד' ר"י אומר יחנו צמתן אחת, כדי שלא יעבור על צל תוסף, והקשה
החוס' למה לא יתן מתן ד' ויבא עשה דזריקה וידחה הל"ת דבל תוסף. וכחז
חוס' שם דלא דמי כלל לכלאים צניעות וכו' הרי מזה דעשה דוחה ל"ת, אם
הס דומים לכלאים צניעות דמשס למדנו הדין דעשה דוחה לא מעשה.

ותקרא שמו שמואל

נא

וא"כ הי"ג בנידן דידן י"ל, דעדל"ת צריך להיזת שזה לכלאים צניצית כמו
דל"ת לכלאים ושעטנו נמנו לאחר הדיבור, וכן ההעשה דצניצית ז'נו
לאחר הדיבור, ושם נאמר עדל"ת קן כל עשה הדומה לכלאים דותה ל"ת ולצא"ה
לא דמי. לכן צחדש דל"ת צא לאחר מתן תורה והעשה צא קודם מתן תורה
אינו דומה לכלאים צניצית דתרווייהו הם לאחר מתן תורה, לכן שפיר משני
החוס' דמנזח מנה שהי' קודם הדיבור, אינו דותה ל"ת שלאחר הדיבור כי
אינ דומים לכלאים צניצית.

אז לכל הפחות יהיו שניהם שוים - תרווייהו לאחר מתן תורה - או תרווייהו
קודם מתן תורה או ער"פ דומים קצת לכלאים צניצית - ולא באופן
שהעשה קודם מתן תורה ותל"ת אחר מתן תורה - אז לא דומה כלל לכלאים
צניצית אז לא דותה, ודו"ק.

ולפי"ז לא קשה מיצמות, דשם העשה דמילה וכן הלאו דשבת תרווייהו
נאמרה קודם מתן תורה א"כ הם דומים לכלאים צניצית, שהם מין
צמינו שפיר דותה הל"ת, אבל צחדש דאינס דומים לכלאים דהעשה נאמרה
קודם מתן תורה והלאו לאחר מתן תורה לא דמי לכלאים ולא שייך לומר
עדל"ת כמ"ש החוס' בעירובין הג"ל, ודו"ק.

ודיבן נטונו על השבת קודם הדיבור, עי' גמרא סנהדרין דף נ"ז ע"ב
שם שם לו חק זה שבת וכו' א"כ דומה לכלאים, להכי י"ל עדל"ת,
כנלעני"ד.

הממייים בברכת החג ונוכה ללכת לקראת משיח צדקינו בב"א.

הסכמה על קונטרס שבת הגדול

טעמים נוספים על שם קריאת שבת הגדול

יום ג' לסדר נר תמיד תשמ"ג לפ"ק

כיור"א ועוד לקרא, באמי בזה לצרך את כבוד ידיד היקר רודף נדקה וחסד ירא ושלם הרה"ח המפואר לשבת ולתהלה וכו' כש"ח מו"ה שמואל יחזק ראטה נ"י אשר טרח למען מצוה, ללקט מספרים קדושים טעמים שנקרא השבת שקודם פסח שבת הגדול וגקס דינים נחוצים שנהגו לעורר קודם החג הפסח, ורפס יחד לקונטרס "שבת הגדול" הדברים הקדושים אינם לריכים הסכמה כי ממקור קדוש יבאו, והמלקט איש מהימן, צפרט שהם דברים שאינם נוגעים להלכה, לכן צדין שיטול שכרו מן השמים ויחצרך בכל מיני צרכות וישועות עד עד.

כ"ד ידידו דו"ש המצפה לישועה שלימה במהרה דידן

הק' שלו' קרויז

אבדק"ק אודווארי

ואגב אוסיף ג"כ ב' טעמים למה נקרא שבת זה שבת הגדול. עפי"ד הגמרא פסחים (דף פ"ח) אר"י גדול קיבוץ גלויות כיון וכו' שנאמר כי גדול יום יזרעאל, עכ"פ הגאולה נקרא גדול, בניסן נגאלו עיקר הגאולה נגמר בשבת קודם פסח והשבת גרס להגאולה, א"כ שבת זה גרס להשם גדול, שיהי' קיבוץ גלות מצרים, לכן נקרא שבת הגדול, וכמ"ש הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בא יום הגדול זה קיבוץ גלויות.

א"י בהקדם משפ"י בחכמת שלמה בחפלת י"ח תקע בשופר גדול לחרותינו, כונת גדול קאי על השי"ת שנקרא גדול כמ"ש חז"ל דבריו של גדול, העיקר להתפלל שימקע בשופר כדי לשחרר את הגדול זה הקב"ה מן הגלות כמ"ש עמו אנכי בצרה, וזה שאמר גדול לחרותינו, ודו"ק.

ותקרא שמו שמואל

נג

הנה בשנת שנה אנו יוצאים לחירות מן היצה"ר ומן העבירות ע"י סליחה ומחילה, ובשנת הגדול יוצא גם השכינה הקדושה מן גלות מצרים דגם השכינה הי' בגלות כמ"ש אנכי ארד עמך מצרימה, לכן נקרא שנת הגדול בשביל החירות של הקצ"ה שנקרא גדול שיצא מן הגלות בשנת זו ועל ידי שנת זו, ודו"ק.

ואזסיף עוד איזה דינים נחוצים שרגיל אנכי לעורר בדרשתי לשה"ג, מה שלא עוררו בספה"ק ייטב פנים, ובהגדת אגודת איחוד שהדפיס דצריהם בהקונטרס הזה.

יחשבו בהשטר מכירה דברים שמוכר, לא רק שיחתום על שטר הרשאה הכללי שמו ולא יותר, כי נראה כחוכא כל המכירה, ואפי' אם ישכח איזה דברים אין בכך כלום, כי כבר נתזכרו בהשטר הרשאה הכללי כי הכל בכלל המכירה רק עכ"פ להראות כי זה מכירה גמורה, לכן נכון לחשוב הדברים החמוצים, בפרט בעלי החנויות שמוכרים חמץ ממש, יעשו חשבון מהמכירה.

הברזאים שעל הגעו צריכין ליבון, והמכסה את החנור למעלה צריכים הגעלה, נכון מאוד לקנות חדשה. ...הנדדים נקרא בל"א ווארקניג טעבל, הגעלה ע"י אבן ... או לכה"פ בנייר כסף עב, כ"ש בחוך... (חסר הסיום).

הסכמה על ספר מי דבש והערות

בימי העומר, יתברך מהשומר, ויזכה לברך על המוגמר, אח הספרו היקר מי דבר אשר חיבר, ה"ה כבוד אהובי הרב המאוה"ג חו"צ טובא, אורז בלוס, נוסף ספיר ויהלוס, וכו' כש"ת מז"ה שמואל דוד פאקם שליט"א דומ"ץ דקהל בית משה אהרן דפשעווארסק.

קבלתי ספרו החשוב על מסכת סוטה בלירוף שו"ת על ענייני יקרים, ושמתחיל לראות שירד לחדרי החורה, לברר דברים כהלכה, ולבאר כל חמירא, וגם ראיתי את הההסכמות מרזנים גדולים שליט"א ובאחי רק כידא ועוד לקרא, לברכו בזכרת החורה, שיזכה עוד להפיץ לאורה, לשמח אנשים בני דבש וטפת זופים, ובפנייני יקרים, ויחעלה למעלה, במורה ובגדולה.

כאוות נפשו הטוב ונפש ידידו הדושה"ט

הק' שלו' קרויז אבר"ק דק"ק אודווארי

ובדי להראות לו כי עברתי על ספרו אליו קנת:

בסימן שכ"ג, אם מותר לומר לנכרי להדיח כלים אחר סעודה שלישיית, עי' בשו"ת בספרי דברי שלום ח"ה בקיבור פסקי הלכות סימן פ"ט, דבפסק יש להחיר להדיח הכלים אחר גמר אכילה לנורך מחר, שם נורך הייס שלא יבואו לידי חימוץ מהמאכלים והפריחות שפנפלו בשעת אכילה לחוך הכלים. ועי' שו"ת אז נדברו ח"צ סכ"ט.

בסימן תנ"ט, כשחל אחש"פ בשבת אם מותר לבשל העגולים קניידלעך ביו"ט במנה שרוי, עי' שו"ת דב"ש ח"ד סימן ז"א להתיר ע"י ע"ת. ועי' בהגהות מהרש"ם או"ח סימן תקכ"ז באריכות ההיתר.

בסימן תק"צ. בחולה ששלחו אותו בשבת מציה"ח אם מותר לומר לגוי להביאו לביטו בהקאר שלו. עי' דב"ש ח"ה סימן פ"ח וסימן פ"ט באריכות, ואם נסע עם הנכרי בלי שאלה אם שייך עונש.

ותקרא שמו שמואל

נה

בסימן חל"ה. אם מותר בשבת להוריק המים מהכלי שנמלא במקרה. ע"י
בדב"ש ח"ה בקיפ"ה סימן ס' שכחב שם להחיר בזה האופן שכחב
מעכ"ה נ"י וע"י ג"כ באריכות בח"ה סימן ע"ב.

בסימן קי"ד שהש"ך קיים קדושה ושכח לומר אחת קדוש והחמיל אחת
בחרתנו, אם יכול ל תזור לאחת קדוש או לחמילת שמ"ע. ע"י כעין
זה בדב"ש ח"ה סימן רי"ז. אם טעה בר"ה וקיים מיד הברכה המלך הקדוש
ולא אמר ובכן מן פחדך וכו' ואחר חתימת הברכה החמיל לומר ובכן מן פחדך
וכו' אם הוה הפסק ולריך להחמיל חמילת שמ"ע עיי"ש.

מודה שהביא בדף ק"ב בענין רובו מחוך כולו בשם מהרי"ט כשהסכמות היחה
שלא בפני זה אע"פ שלא נחלקו רק חתמו כל אחד ביחיד, אינה הסכמה
לדון על פיה וללכת אחריי.

בזזה יש להוכיח מה שבזמנינו מדפיסים מכחצים בחתימת רבנים שחוממים
זה שלא בפני זה, אינו חשוב כלום ואינו שוה כלום וכאלו לא הסכימו
על זה. וכן שמעתי באסיפת הרבנים שאמר הגה"ל אב"ד וואוידיקלאו ז"ל
שביקש שלא יחתמו הרבנים על שום ענין רק בישיבת הרבנים יחד, ודו"ק.

הנ"ל

קיצור פסקי הלכות בשחל ערב פסח להיות בשבת

דינים של פסח, וגם בשחל ערב פסח בשבת תשמ"א לפ"ק

בדיקת חמץ אור ליום י"ג, נטילת ידיים קודם הבדיקה. לכוון שלא לנאח בדיקת החנות, לקחת נר שעווה או שאר נר, יבדוק בכל המקומות, קאר, שטריימעל, הויזען, טעלעפאן, רעסזיער, וועקיום קלינער, קינדער קערידזש, פקעט, פרפיוס, אחר הבדיקה יאמר כל חמירא, בליל י"ג. אם האשה עושה שלית מ"מ תאמר היא כל חמירא, וכ"ש צבוקר קודם זמן הביעור (בשבת) תאמר כל חמירא.

זמן מכירת חמץ כמו כל שנה בערב שבת, זמן ביעור חמץ כמו בכל שנה קודם חנות, אבל לא יאמר כל חמירא, אכילת חמץ בשבת עד סוף זמן אכילת חמץ, ואח"כ יאעמר בשבת כל חמירא.

השליחות להגעיל כנהוג באזן מלובן צבית התבשיל, וכן המקום שנקרא ווארקייג טעבל. וכן הסינק בזה האופן, ואח"כ יתן על השלחן חיזה דבר וכן בחוך הסינק, ועל המקומות. הגעו ללבן הברענערס, ותחזיו לכרכו בנייר כסף על הסילונות. ולהגעיל הטאפ, חדש טוב ביותר, וכן הלעדלעך שבחוך הגעו בנייר כסף, הבראטרער ללבן וליתן בחוכו טס של חיבה. שינים להגעיל כנהוג, ושלא להשתמש בחמים מעל"ע קודם העגלה. בשבת לא יאכל עם השינים חמץ, וכן מי שיש לו שינים תוחבות לא יאכל רוחחין בשבת עם חמץ ביחד, רק יאכל החלה בלונן ואח"כ הרוטב בחמים. בשבת לנקות היטיב כל השינים.

יביש כלים של פסח, ואח"כ יריק בכלי חדש או בכלי שני ואח"כ בכלי שרוצה לאכול, טוב לקחת פלעסקייג טעללער וכן כל הכלים שיוכל להשליכו אח"כ. לא יבשל פערפיל לאקשען וכן כל מיני חמוצים על שבת זו.

לציאות הזרוע מערב שבת. וכן יעשה החרוסת, ומי מלח, והמרור ערב שבת. אבל יכסה את המרור חריין כדי שלא יפיג טעמו, ואם

ותקרא שמו שמואל

נז

לוקח חסא יכרכו אותן במטפחת לחה ולא יכזוש אותם צמים מטעם כזוש כמזושל.

סעודת שנת יחלק לשנים לשל"ס. ויפסיק קצת בין סעודה לסעודה. לא ינגן הרבה וישלים הניגונים אחר זהרים כשיאכל עוד הפעם איזה דבר לשל"ס כגון טשאלענטט עם תפוחי אדמה או פירות, ולא ישמה יין אחה"ל.

יאמר ענדים היינו, לא יכין השלחן לסדר בשבת.

בלים חמוצים יכסה שלא יראו אותם בפסח וטוב להוציאם מן הבית. הטם למעלה מן הגעז יגעיל ובאין ברירה ידית היטיב ויכרוך בנייר כסף.

עירובי חצירות יעשה במנות של פסח. ויפתח החצילות של מזה שהם מקושרים.

לא ימכור החמוצים לאקשען פערפיל וכדומה חמץ גמור.

שיעור כוס 31.3 אונס. צריך לשמות רוב כוס או רוב רביעית, טוב לקחת כוס קטן של רביעית וישמה כולו או לכה"פ רוב, מלקחת כוס גדול וישמה רק רוב רביעית. וטוב לשמות כולו ולכה"פ כוס האחרון.

יאכל כזית מזה מהפרוסה וכזית מהשלימה שלמעלה, ויאכל זהסיצה, וכן הכוסות ישמה זהסיצה, כזית מזה קצת יותר משליש מזה, בערך.

יבדוק מאוד הסעלחט, יתאמץ לקחת יין ממש, ואם מוזיק לו אז לכה"פ רוב יין. ובאין ברירה צדיעצד ילא גם בגרעיפ-דזשוס.

לא יפסיק מוך שיעור אכילת מזה, וכן בשתיית יין ישמה בפעם אחת.

ביום ה' יהא סיום מסכת ואם לא יבאו הבכורים להסיום חייבם להתענות ביום ה'.

העיקר לבער פנימיות של חמץ שיש בו, והשי"ת יגאלינו במהרה גאולת עולם.

בענין סיפור יציאת מצרים כל הלילה לראב"ע דאכל
מצה אחר חצות לא יצא יד"ח,
ובביאור לשון הברייתא והיו מספרים כל אותו הלילה

יום ד' א"ח פסח תשנ"ג לפ"ק

א"ל הארו אשר בלבנון, כשמש שמו ינון, ה"ה כבוד אהובי ידי"ג היקר הרב
הגאון המובהק המפורסם בכק"מ לשם ולמהלה, וכו' כש"מ מו"ה מנשה
זה הקט"ן גדול הוא אנ"ד ור"מ בית שערים מח"ס נפלאים שו"ת משנ"ה
ושאר ספרים גדולות יה"ו.

אחדשה"ט ושח"ה בזה"ר, קבלתי ספרו החדש והגדול בכמות ובאיכות על
הלכות גדולות ונהנתי מאוד כי ב"ה זכה לגדלו"ת, כי ידו
כוחו מאליו כמ"ש הכת"ם ומוצא בהקדמת הכת"ם עה"ת, ויש ברכה במעשי
ידיו, יזכה ה' לאריכות ימים ושנים ויזכה להרביץ תורה ולהפיץ חידושו ליהנות
מהם רבנן ותלמידיהון עמו"ש.

אני ערוד כעת ולא אבוא על ספרו החשוב, רק באמי בברכת הדיוט, ואגב
ארשום לו מה שיישבתי בהגדה של פסח, שכתב וכל המרבה לספר ביציאת
מצרים הרי זה משובח, ומסמיך לי המעשה בר"א ור"י וראב"ע וכו' שהיו
מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה, כל שבאו תלמידיהן ואמרו רבותינו
הגיע זמן ק"ש של שחרית. וקשה מה שייכות להכי אהמעשה לכאן, ולמה דוקא
הני רבנן, הלא בודאי הרבה תנאים כולם סיפרו בי"מ, וגם כעת בדור השפל
יש לדיקים שמאריכים בהגדה על הבוקר, ועוד למה לא הרגישו הני תנאים
שים לקרוא קריאת שמע, ולא ח"ו לעבור על זמן קר"ש.

די"ל דלכאורה קשה למה באו התלמידים לעוררם שיניחו מצות סיפור יציאת
מצרים ולילך לקרות ק"ש, הא קיי"ל בסוכה (דף כו) עוסק במצוה פטור
מן המצוה, א"כ הם פטורים מק"ש, ואדרבה שיטת הריטב"א דלמד מקרא
ובלכתך בדרך דגם איסור יש להניח מצוה ולילך לעשות מצוה אחרת, בפרט
דקיי"ל דאין מעבירין על המצות, ולמדו מקרא ושמרתם את המצוות, ע"י יומא
(דף ל"ג).

ותקרא שמו שמואל

גמ

והנראה דהנה צמנחת חינוך מצוה כ"א מאריך צמנות עשה לספר ציניאח מצרים צליל ט"ו, והציא דלהר"מ דפוסק דאכילת מצה כל הלילה, ודאי מצוה זו לספר ציניאח מצרים כל הלילה, אבל להפוסקים כראצ"ע דאכל מצה אחר מצות לא ינא ידי חובתו, א"כ מצוה זו ג"כ רק עד מצות, דהוי צומן דשייך מצוה אכילת מצה, עיי"ש. לפי"ז הקשני ח"ח מכוללניו דא"כ איך סיפר ראצ"ע יציאת מצרים כל הלילה אם אינה מצוה לשיטתו.

והשבתי לו צדק חסידות, ששמעתי מכ"ק אדמו"ר הגה"ק מאטמאר זלוק"ל דצאמת לא היה עוד זמן ק"ש רק התנאים הקדושים הללו כאשר עסקו צמנות יציאת מצרים נחגלה אור הגנוז ונחמלא הצינת כולו אורה, והתלמידים חשבו כי פנה הלילה ויאר את היום, וכבר זמן ק"ש, וצאמת היה עוד לילה רק שהי' מאיר כיום מכוח קדושת המצוה שקיימו הני קדושים.

ובזה מרמזים והיו מספרים לשון אור כמו אבן ספיר, והבן. א"כ לא קשה די"ל שהי' קודם מצות ג"כ, דגם לראצ"ע יש חיוב מצוה, וממילא גם חיוב לספר ציניאח מצרים.

וישייבי שפיר המעשה מראצ"ע דוקא על להרבות, דלשאר תנאים דמצוה לאכול מצה כל הלילה א"כ הסיפור ג"כ כל הלילה לא שייך לשון להרבות, כיון דכל היספור הם בכלל עצם המצוה, ולא חלק הריצוי של המצוה, רק לראצ"ע שייך אחר מצות הלשון להרבות, דאז אין מצוה בעצם, ומציא ראי' דמצוה ג"כ להרבות, דלעשות דבר הרשות צודאי לא היו עוסקים על הלילה לצטל מלימודם הני תנאים הקדושים, וראי' דגם להרבות יש עכ"פ מצוה דרבנן.

ועיין בשו"ת דברי שלום ח"ו מש"כ צקוגיא זו צסימן קע"ט ק"פ. ונחזור לקושייתו דלעיל, מה היה סברת התלמידים לעורר את רצם לעסוק צק"ש הא עוסק צמצוה פטור מן המצוה. י"ל כיון דראו שם גם את ראצ"ע דק"ל אין מצוה אחר מצות, ולכל היומא יש כאן מצוה להרבות דזה רק מדרבנן לכל היומא ולא ק"ל כדעת הרמב"ם, אלא דמצוה דרבנן אינו פטור מצוה דאורייתא, ועי' צספר חחנ"ס ח"א סימן ט"ז שמתפלל בזה.

משא"כ הני תנאים היו יכולים ללמוד מקרא וצכתך צדרך דאפילו צהכנה למצוה דהוה רק דרבנן פטורים מכל המצוה כהרמב"ם, לכן לא היו מפסיקין לקר"ש, צפרט לפי מה שמתחדש הגאון הנפלא צעל צפנת פענח

ותקרא שמו שמואל

ם

ז"ל דעוסק במלוא פטור מן המלוא היינו לחשוב כאילו קיים גם מלוא השניה שאינו עוסק בה, לחשוב בגדר חישב לעשות מלוא האחרת, ונאנס מחמת המלוא שעוסק בה, מעלה עליו הכחוב כאילו עשה, א"כ נמצא דכבר קראו וקיימו מלוא קר"ש. ועכ"פ שיטת החלמידים היה דדוקא במלוא דאורייתא פוטר מלוא אחרת אבל לא במלוא דרבנן.

ב"ז המעט כחמתי לו למען חנינות שלא יראו פני ריקס לגמרי, ואסיים מעיה"פ בצרכה משולשת וכת"ס

ידידו עוז המכבדו כערכו הרם

הק' שלו' קרויז אבד"ק דק"ק אודווארי

א"ה. הגיע לידינו תשובה ארוכה בעניני פורים ומגילה מאת ראש כוללנו הרב הגאון ר' יצחק אהרן גאלדבערגער ג"י, אמנם מחמת קוצר הזמן קרוב לזמן הנישואין הבעל"פ והמדפים אין עלינו לגמור מלאכתנו, נשמע ממהדורא זו, ועם הקוראים הפליחה. ועוד חזון למועד אי"ה.

המו"ל.

ותקרא שמו שמואל

סא

מפתח להלכות פורים

- ❖ אם שלח משל"מ ונאבדה, אם חייב לשלוח שנית.
- ❖ אם שותה יין בפורים והולך אח"כ במקום אחר אם צריך לברך שנית.
- ❖ אשה שנותרה צדקה לעניים בפורים בלי רשות בעלה או יצתה ידי מצות מתנת לעניים ומשל"מ.
- ❖ מי שאינו שומע רק ע"י מכונת שמועה אם יכול לקרות המגילה או חשוב כחרש ואינו יכול לקרות המגילה.
- ❖ אם הבעל אבל ל"ע אם אשתו יכולה לקבל המשל"מ.
- ❖ אשה שצריכה ללכת למבילה בפורים אי מותרת לאכול בשר.
- ❖ אם אשה חייבת בשמחת פורים ואם עיקר בבשר או יוצא ביין.
- ❖ אם מוחל המלוה חוב ללוה עני אם יוצא ידי משלוח מנות.
- ❖ שולח לחבירו איסור דרבנן בלא ידיעתו אם יוצא מצות משל"מ.
- ❖ עוגות משל"מ אם מצטרפות בסל שיהא חייב בחלה.
- ❖ קוש' בגמ' פסחים קי"ט למה לא כיבד משה לברך את אהרן הכהן.
- ❖ למה אין מברכין על מצות משל"מ.
- ❖ אם יוכל לשלוח משל"מ ע"י עכו"ם דאין שליחות לעכו"ם.
- ❖ שלח שיעור משל"מ כמו שני שיעורים, אם יוצא ידי משל"מ.
- ❖ אם שלח שיעור מתנת לב' עניים אם יצא.
- ❖ אם יוצא מצות משל"מ לבניו העניים.
- ❖ אם יוצא ידי מצות משל"מ לבנו הקטנים.
- ❖ נתן לבניו העניים צדקה אם יצא משל"מ.
- ❖ למה תיקון מרדכי דוקא מצות משל"מ.
- ❖ אם חל פורים ביום א' או מותר לקרות לעצמו המגילה בשבת שלפניו כדי שיכול לקרות המגילה מחר.
- ❖ אם יוכל לשלוח משל"מ לאביו לחמיו, לדבנו, אי חשובים רעהו.
- ❖ אם בשעת שליחותו ל"ה שוה פרוטה ובשעת קבלתו נתייקר ושוה פרוטה אם יוצא.
- ❖ אם בשעת שליחותו היו שוה פרוטה ואח"כ זל ואינו שו"פ, אם העיקר שיהא בשעת קבלתו.
- ❖ אם נתן לחולה איה"צ וטוב לו לרפואה אם יוצא ידי משל"מ.

ותקרא שמו שמואל

מפתחות להקונטרס

הנוסע מכיתו קודם פסח וצריך בדיקת חמץ, אם חייב להניח פתותים כנהוג.
 למה אין מברכים על ביעור חמץ. ברכת שהחיינו.
 אי מותר לזרוק החמוצים בכלי אשפתות דאפשר יריקו האשפתות אחר זמן ביעור חמץ.
 הושב בבית האסורים ומקבל שם חלק מדברים חמוצים אי מותר למכור בפסח הדברים החמוצים
 ולחלפם לז' בדברים שאינם חמוצים כדי שיהיו לו שם מה לאכול.
 האיך ישיר השני תותבות לפסח שא"א להפירם.
 ואיך יתנהג כל השנה שאוכל בהשנים בשר ואח"כ חלב, שא"א להנעיל, וכן הפילינגם.
 מצות של אשתקד אם כשרים לשנה הבאה אם היה במקרה כל השנה.
 אם מותר לשפוך אלקאהאל על החמץ אם החמץ נחשב דפסול מאכילת כלב ואינו מקיים מצות שריפת חמץ.
 אם לאכול מצה מעהל של מצות קודם פסח
 אם נתן הקאר לתקן לגוי קודם פסח אם נאמן אם נאמן הנכרי שניקה החמץ תחת המושבות.
 אם הנשים ירכו שהחיינו בשעת הדלקת הנרות כיון שתשמע מהבעל שהחיינו אצל קידוש.
 כהן מארץ ישראל בשני של פסח אם יעלה בחו"ל הלא בא"י הוה בחוה"מ
 הנהגים לעשות מעודה באחרון פסח לעת ערב אם צריך לחם משנה.
 הכהן מא"י אם יוכל לעלות לזוכן כי בא"י חוה"מ.
 אם המצה בעינין לכם האיך יוצא הבן או האורח על שלחן בעה"ב בליל פסח.
 אכל מצה בליל פסח בלא ברכת המוציא אם יצא חובת מצה שאכל בלא ברכה זה איסור.
 אם הברכה מעכב למה צריך הרמב"ם קרא דלא יאכל דחמץ אמר בהנאה הא הוא פוסק כאבדו דאפילו
 לא תאכל אסור.
 אם יוכל בשת לעשות מילוי ועירו להכשיר הכלי לפסח.
 למה פסק הרמב"ם רחוק ונתקרב בערב פסח פסח ומפסח ומפסח שרה נכפה ונתרפא חייב במצה.
 עוד תירוץ ליישב הרמב"ם.
 ביש שבע ברכות בליל פסח האיך יתנהג.
 אם מותר הבן לילך באמצע הסדר לשאול אביו הקשיות אם אין זה הפסק.
 אם מותר להדיח הכלים לצורך טהר כדי שלא יתחמצו הפירורים בליל פסח.
 אם מהני מסכת פיום משניות בערב פסח שיאכלו הבכורים
 אשה ששכחה להבדיל במוצאי פסח ונזכרה אחר יו"ט מה יעשה.
 מאיזה מעם נהגים במדינתנו למכור כל מיני חמוצים ולמכור אותם אחר פסח כגון קאקים פערפל
 וכדומה.

מצבת זכרון עולם

מחברתו המהורה של המחבר

הרבנית הצדיקת מרת בריינדל ע"ה

בת הגה"ק צ"ת מוה"ר ישראל דוב ורחל הי"ד

נפטרה פה ברוקלין כ"ז לחודש שבט תשל"ג

תנצב"ה

מצבת זכרון עולם

נשמת הרבנית הצדיקת רבת הצדקה וחסד

מרת הענמשא מרים ע"ה

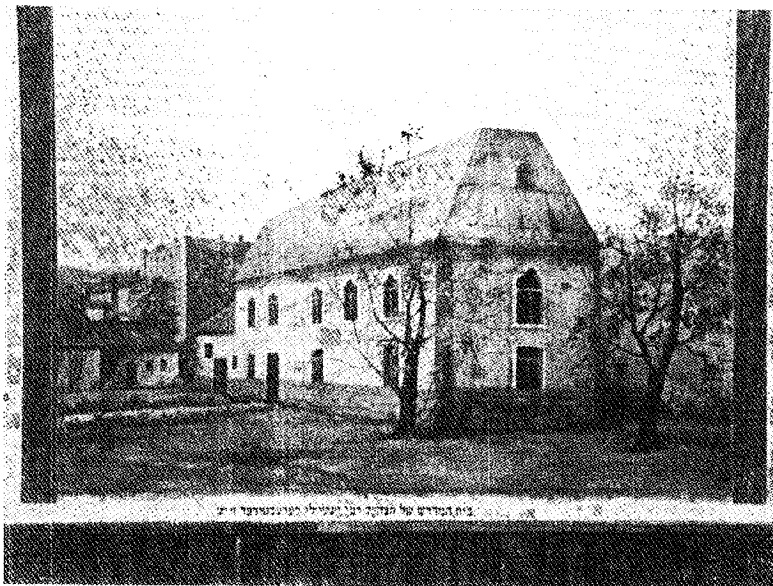
בת הגה"ק מוה"ר ישראל אברהם אלטר זצוק"ל מעדעלין

נ' ער"ח שבט תשל"ה

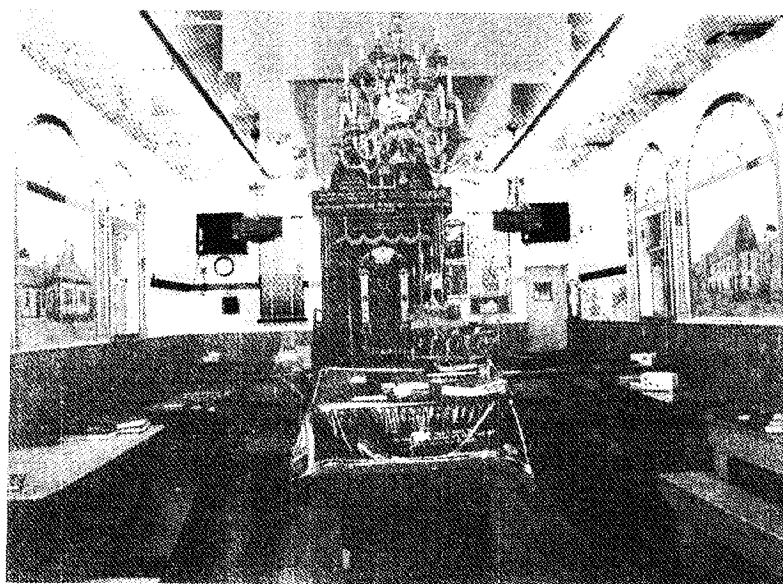
תנצב"ה

מקצת מהיחוס של הכלה מרת בריינדל תחי

הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע, הרה"ק בעל אמרי שפר מדאראג זי"ע, הרה"ק רבי איתמר מקרעטשניף זי"ע, הרה"ק רבי אלעזר מבעלזא זי"ע, הרה"ק רבי אברהם פאסמלכורג זי"ע, הרבנית הצדיקת אדל בת הבעש"ט זי"ע, הרה"ק בעל בית יוסף זי"ע, הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוזש זי"ע, הרה"ק בעל באר מים חיים זי"ע, הרה"ק רבי בערצי מסאטמאר זי"ע, הרה"ק בעל דגל מנהג אפרים זי"ע, הרה"ק בעל דת אש רבי פייביש פרענקל מבראד זי"ע, הרה"ק רבי ר' העשיל מקראקא זי"ע, הרה"ק בעל יהיכל הכרבה מקאמארנא זי"ע, הרה"ק רב ישמשון מווינא זי"ע, הרה"ק רבי אייזיק מווידיטשויב זי"ע, הרה"ק בעל זכרון שלום זי"ע, הרה"ק בעל חכם צבי זי"ע, הרה"ק בעל יחנות דעת זי"ע, הרה"ק בעל מורי זהב זי"ע, הרה"ק בעל המכתבים מטשעטשעוויץ זי"ע, הרה"ק רבי יצחק מהאמבורג זי"ע, הרה"ק בעל ישר דברי אמת זי"ע, הרה"ק רבי יוסף מוויז'האוויץ זי"ע, הרה"ק רבי יודא ליוואי המהר"ל זי"ע, הרה"ק בעל כתבי רו"ז ממאד זי"ע, הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשויב זי"ע, הרה"ק רבי ר' מאיר מפרימישלאן זי"ע, הרה"ק רבי ר' מיכל מולאטשוב זי"ע, הרה"ק בעל מנוחת אשר מטשעננער זי"ע, הרה"ק בעל מנלה עמוקות זי"ע, הרה"ק רבי ר' מרדכי מנאדבורנא זי"ע, הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין זי"ע, הרה"ק בעל באר משה מסענדשארין זי"ע, הרה"ק מעדעלין זי"ע, הרה"ק רבי פנחס מקארין זי"ע, הרה"ק בעל צמח צדק מניקלסבורג זי"ע, הרה"ק רבי ישע"י מקערעסטיר זי"ע, הרה"ק בעל זרע קודש מראפשיץ זי"ע, הרה"ק בעל אור ישע מראפשיץ זי"ע, הרה"ק השפאלער זיידע זי"ע, הרה"ק רבי שמשון מאסמראפאלע זי"ע, הרה"ק רבי שלום מבעלזא זי"ע, הרה"ק בעל תולדות יעקב יוסף זי"ע ועוד למעלה בקודש זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

ביהמ"ד של הצה"ק ר' ישעי' מקערעסטיר זי"ע

ביהמ"ד בית ישעי' קערעסטיר אודווארי בויליאמבורג